

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

KATEDRA HISTORIE

Inventář k fondu Archiv obce Boršice

1799 – 1945 (1951)

Milena Hoangová

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Věra Slavíková, Ph.D.

Olomouc 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně na základě pramenů a sekundární literatury, které jsem uvedla v závěrečném seznamu.

Ve Veselí nad Moravou dne 19. 12. 2023

.....

Milena Hoangová

Poděkování patří vedoucí práce paní Mgr. Věře Slavíkové, Ph.D., za její rady a připomínky, která se mnou měla neskutečné strpení. Dále bych chtěla poděkovat panu řediteli Mgr. Lukáši Čoupkovi, Ph.D. ze SOKA Uherské Hradiště, za jeho pomoc při zadávání dat do programu ELZA. Chtěla bych také poděkovat rodině a přátelům, kteří mě povzbuzovali.

Obsah

Úvod.....	5
Obsah pomůcky.....	8
I. Vývoj původce archivního fondu.....	9
Místopis obce a demografický vývoj	9
Historie do 1848	10
Hospodářský vývoj.....	12
Historie od 1848	13
Obecní samospráva a volby.....	14
Obecní zaměstnanci a jmění.....	18
Hospodářská charakteristika ve století obecní samosprávy	19
Důležité události pro život obce.....	20
Spolková a družstevní činnost.....	27
Školství.....	29
Náboženská situace	30
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	34
III. Archivní charakteristika archivního souboru	36
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	38
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	39
Přílohy	56
Vnitřní struktury.....	56
Seznam použitých zkratk.....	58
Seznam pramenů a literatury.....	60
Závěr.....	64

Úvod

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvoření nové archivní pomůcky, která by nahradila původní inventář zrušený při generální inventuře v roce 2013, a zpřístupnila tak fond Archiv obce Boršice uložený ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště badatelům. Pro zpracování fondu AO Boršice jsem se rozhodla, protože z archivních souborů, které mi pan ředitel SOkA Uherské Hradiště Mgr. Lukáš Čoupek, Ph.D. nabídl, byl fond obce nejzajímavější.

Úvod inventáře je rozdělen podle následujícího schématu: I. Vývoj původce archivního fondu, II. Vývoj a dějiny archivního fondu, III. Archivní charakteristika archivního fondu, IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu a V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení pomůcky.

První část pojednává o historii obce, hospodářském vývoji, spolkové činnosti, školství a náboženské situaci. K vytvoření této části pomohli informace z kroniky obce zachycující období 1925–1935 se stručným popisem období před rokem 1925 a kroniky MNV 1935–1955. Pro období prvních zmínek o obci a následných dějinách pomohla při tvoření práce publikace *Uherskohradištsko* od Vladimíra Nekudy a kol. a *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Sv. VIII* od Josefa Bartoše. Disertační práce Lukáše Čoupka *Správa a samospráva poddanských vsí Uherskohradištska před zavedením obecního zřízení* byla stěžejní pro vysvětlení fungování obce před rokem 1848. Další prameny, z nichž jsem čerpala, se nacházely v knize zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a spisech mnou zpracovaného fondu, jako jsou např. podklady k elektrifikaci obce, stavby obecního a poštovního úřadu atd.

Druhá kapitola popisuje nakládání s fondem předtím, než byl předán archivu, a jeho zpracování zde. Vycházela jsem z původní archivní pomůcky z roku 1966 a karty NAD z 25. 5. 1986.

Další oddíl pojednává o struktuře fondu a jeho fyzické zachovalosti. Naleznou se zde i informace o původním archivním zpracování, o vytvoření původní AP a jejího zrušení v roce 2013. Dále postup mého zpracování, zdůvodnění mnou zvolené metody pro pořádání a informace o možných budoucích přírůstcích.

Z názvu čtvrté kapitoly můžeme vyvodit, že se zaměří na obsah fondu, tedy na zajímavé písemnosti, které může badatel ocenit při svém výzkumu. Poslední kapitola úvodu seznamuje s tím, kdo fond uspořádal a sestavil inventář.

Pro pořádání a inventarizování fondu Archiv obce Boršice jsem využila přílohu č. 2 *Metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“* Archivní správy MV ČR z 1. 4. 2017, čj. MV-35224/AS-2017. Pro správné zadání do programu ELZA a archivního popisu mi posloužila *Metodika tvorby archivního popisu v pořádacím programu ELZA (s výjimkou popisu původce a tvorby přístupových bodů), verze 2*. Zároveň je třeba zmínit, že samotný úvod je z důvodu požadavků na bakalářskou práci rozšířenější verzí požadovaného textu výše zmíněnými metodikami.

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Číslo NAD: 111

Evidenční číslo pomůcky:

Archiv obce Boršice

1799 – 1945 (1951)

Inventář

Zpracovala: Milena Hoangová

Uherské Hradiště 2023

Obsah pomůcky

I. Vývoj původce archivního fondu.....	9
Místopis obce a demografický vývoj	9
Historie do 1848	10
Hospodářský vývoj.....	12
Historie od 1848	13
Obecní samospráva a volby.....	14
Obecní zaměstnanci a jmění.....	18
Hospodářská charakteristika ve století obecní samosprávy	19
Důležité události pro život obce.....	20
Spolková a družstevní činnost.....	27
Školství.....	29
Náboženská situace	30
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	34
III. Archivní charakteristika archivního souboru	36
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	38
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	39
Přílohy	56
Vnitřní struktury	56
Seznam použitých zkratk.....	58
Seznam pramenů a literatury	60
Tiráž	63

I. Vývoj původce archivního fondu

Místopis obce a demografický vývoj

Obec Boršice¹ se nachází na Moravě ve Zlínském kraji. Rozkládá z části na svahu a v údolí potoka Dlouhá řeka v nadmořské výšce 238 m a ploše asi 980 ha. Obec je vzdálená od okresního města Uherského Hradiště asi 7 km.² Na severu sousedí s obcemi Buchlovice, Tupesy a Zlechovem. Na jihu s obcemi Tučapy, Polešovice a Nedakonice.

Území Uherskohradištska patří k prostoru, kde lze identifikovat osídlení od pravěku, svědčí o tom průběžné nálezy v Buchlovicích od doby neolitu.³ Svůj význam si lokalita udržela i v době velkomoravské.⁴ V době historické lze existenci Boršic předpokládat nejpozději v 11. století.⁵ Kolonizační aktivity se promítly do názvu obce, svědčí o tom i název, který je odvozen od jména Boreš a znamená ves lidí Borešových.⁶ Název nemá žádnou souvislost s Borešem z Rýzmburka, podle kterého je pojmenovaná obec Boršice u Blatnice, jež patřila ve 13. století k jeho panství. V druhé polovině 13. století došlo ke kolonizaci tohoto prostoru velehradským klášteřem.⁷ Máme dochovány tyto varianty názvu obce: 1220 Borsic, 1228 Borsichicki, 1265 de Borsiz, 1532 z Borssicz, 1846 Borschitz/Boršice.⁸

V počátcích byla obec pravděpodobně osídlena německým obyvatelstvem, protože ještě do poloviny 15. století mají osedlí německá jména.⁹ Kolem roku 1900 už nejsou záznamy o Němcích v obci a je možné konstatovat, že se jednalo o čistě českou obec.¹⁰ Z následující tabulky¹¹ lze vidět, že se počet obyvatel pozvolna zvyšoval do doby před 1. světovou válkou.¹²

---

¹ V letech 1960–1996 byla označována jako Boršice u Buchlovic, k upřesnění obce oproti nedalekým Boršicím u Blatnice, s nimiž se v rámci správní reformy ocitly ve stejném politickém a soudním okrese Uherské Hradiště (v letech 1868–1948 se nacházely v různých soudních okresech – viz <https://www.borsice.cz/o-obci/historie/> [cit.18. 12. 2023]).

² SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/1/3//10, Pamětní kniha obce Boršice u Buchlovic, 1925–1935 (dále Kronika obce), s. 5.

³ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*. Brno 1992 (dále *Uherskohradištsko*), s. 100–118.

⁴ Tamtéž, s. 131–133, 150.

⁵ Tamtéž, s. 182.

⁶ HOSÁK, Ladislav – ŠRÁMEK, Rudolf: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku*. Sv. I., A–L, Praha 1970 (dále *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I.*), s. 95–96.

⁷ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 187.

⁸ Tamtéž, s. 453.

⁹ Tamtéž, s. 453.

¹⁰ BARTOŠ, Josef: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960 (okresy Uherské Hradiště, Uherský Brod, Hodonín, Kyjov)*, VIII. svazek. Ostrava 1982 (dále *Historický místopis VIII*), s. 50.

¹¹ Údaje čerpány viz BARTOŠ, Josef: *Historický místopis VIII*, s. 50.

¹² Zajímavý je i nárůst počtu po druhé světové válce, provázený výstavbou domů.

rok	počet domů	počet obyvatel	čes.	něm.	jiné
1869	304	1379	-	-	-
1880	313	1393	1382	7	4
1900	297	1580	1580	0	0
1910	322	1711	1706	0	5
1921	322	1671	1652	0	19
1930	359	1585	1570	-	15
1950	450	1755	-	-	-

Přestože se zvedal počet obyvatel, lze na počátku 20. století zaznamenat nezanedbatelnou migraci pracovních sil. Na počátku 20. století zejména zedníci a tesaři putovali za prací do Vídně či Ruska.¹³ Za zaměstnáním a učením se hodně jezdilo do Vídně, v Boršicích zůstala jen malá část dělnictva a chudých lidí. Relativně hojným se stal odliv obyvatel do Spojených států amerických za lepším výdělkem. Velký podíl na tom měla rodina Ignáce Dostála, jehož syn Josef se odstěhoval do USA, následován svým bratrem Hynkem, který se později stal vedoucím redaktorem katolického časopisu „Hlas“ vydávaném v Chicagu. V roce 1901 nebo 1902 se za nimi přestěhovala celá rodina Dostálových. Podle zápisu v kronice se přes 70 obyvatel Boršic přestěhovalo do Ameriky (nejen do USA, ale i do Argentiny) v následujících letech. Někteří v Americe zůstali, kde hospodařili na svých farmách nebo pracovali v obchodech, a pár se vrátilo zpátky poté, co si vydělali dostatek peněz.¹⁴

Historie do 1848

První zmínka o vsi k roku 1202 se nachází ve falzu z poloviny 13. století, podle něž markrabě Vladislav koupil Boršice od rytíře Přibyslava za 50 hřiven a daroval je spolu s jinými vesnicemi velehradskému klášteru. Boršický statek byl tedy lénem velehradského kláštera, které měl v roce 1389 v držení Prokop z Boršic. V následujících letech existují zmínky o prodeji či udělení nemovitostí v Boršicích (zejména mlýny).¹⁵

V bouřlivém období husité rozbořili tamní kostel a zpustošili osadu v lednu 1421. Roku 1453 byla obnovena fara a kostel a znovu inkorporována velehradským cisterciákům, kteří

¹³ Kronika obce, s. 72.

¹⁴ Tamtéž, s. 73–76. V obecní kronice najdeme též průběžné zápisy o odjezdech a příjezdech Boršičanů do Spojených států a Argentiny (např. viz. Kronika obce, s. 177, 183, 187, 236, 243, 246, 258, ...)

¹⁵ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 453.

zdejší faru obsazovali řeholníky až do roku 1784, kdy došlo nařízením Josefa II. ke zrušení kláštera.¹⁶

Hrdelní soudnictví bylo pod jurisdikcí hradu Buchlova. Od 16. století máme zmínky o představitelích obecní samosprávy, kteří participovali v soudním kolegiu. Mezi nimi je zmíněn i fojt z Boršic, a to na úvodním zápisu z roku 1617.¹⁷ Zmínka o boršickém purkmistrovi a mladším purkmistrovi je až z roku 1694, kdy jsou uvedeni v zasedacím pořádku loveckého soudu.¹⁸ V Boršicích je dále doložen rychtář/fojt, který reprezentoval vrchnostenskou správu, měl tedy dohled především na výběr daní a na soudnictví. Je zde i pudmistr (obdoba městského purkmistra, volený představitel obce) starající se o obecní samosprávu. V jejich úřadování jim pomáhali mladší pudmistr a mladší rychtář patřící mezi nižší obecní úředníky, někdy je též zastupovali. Dalšími úředníky pomáhající pudmistrovi a někdy i rychtáři byli konšelé. Měli za úkol vypomáhat při výběru daní a dohlížet na bezpečnost a pořádek v obci. Jejich počet se pravděpodobně odvíjel od velikosti obce.¹⁹ V Boršicích jich bylo doloženo 5. Dva obecní hospodáři zde měli na starost správu obecního majetku. Dalšími úředníky v Boršicích, o nichž se najdou zmínky, jsou obecní písař²⁰, dva horníci-vinohradní hotaři²¹, hotař a 3 pastýři.²²

Pro zajištění finančních prostředků hospodařila obec s obecním jměním. Veřejnou dražbou pronajímala obecní budovy a pozemky. Mezi obecní majetek, který mohla obec pronajímat, patřila hospoda, kovárna, masný krám, býky, kance, vinohrady, pole, louky a pastviny. Zdroj příjmů poskytoval rovněž oficířský kvartýr, který sloužil pro případné ubytování důstojníků v době ležení vojska, kdy jej platil vojenský erár, jinak jej mohla krátkodobě pronajímat obec.²³

Důležitou charakteristikou obce bývala obecní pečeť, kterou lze doložit v Boršicích k roku 1679.²⁴ Novější typář z roku 1820 má v pečetním poli štít v kartuši, v jehož středu je

---

¹⁶ Kronika obce, s. 9–10.

¹⁷ ČOUPEK, Lukáš: *Správa a samospráva poddanských vsí Uherskohradištska před zavedením obecního zřízení*. Brno 2010 (dále *Správa a samospráva*), s. 23.

¹⁸ ČOUPEK, Lukáš: *Rychtářský a pudmistrovský úřad na velehradském panství v době předbřeznové*. Časopis Matice moravské, roč. 133, č. 1, 2014, s. 74.

¹⁹ ČOUPEK, Lukáš: *Nižší obecní úředníci a služebníci: k vývoji obecní správy na velehradském panství před rokem 1850*. In: Slovácko. Uherské Hradiště. roč. 56, 2015 (dále *Nižší obecní úředníci a služebníci*), s. 221.

²⁰ Vedl účty obecního hospodaření. Viz *Nižší obecní úředníci a služebníci*. s. 222.

²¹ Byli povinni dohlížet na pořádek ve vinohradech. Při vinobraní asistovali při vybírání desátků. Viz *Nižší obecní úředníci a služebníci*, s. 222.

²² ČOUPEK, Lukáš: *Nižší obecní úředníci a služebníci*, s. 231.

²³ ČOUPEK, Lukáš: *Správa a samospráva*, s. 56, 58.

²⁴ Tamtéž, s. 23.

hrozen se dvěma kosíři po stranách. Opis je lemován věncovím a je v něm uvedeno *SIGILVM PAGELT COMVNITIS [B]ORSECIS. Kolem roku 1879 je na obecním razítku vyobrazen hrozen mezi dvěma vinařskými noži. Později, do první poloviny 20. století, můžeme najít na obecním razítku pouze vinný hrozen.²⁵

Obdobím, které tvrdě postihlo existenci obce, byla první polovina 17. století, kdy i Boršice opakovaně postihly válečné události, nejhorším však byl rok 1663, kdy byla celá ves vypálena v důsledku vpádu tureckého vojska složeného především z Tatarů na Moravu.²⁶

Panství fungovalo dále i po zrušení kláštera roku 1784. Církevní správu panství vystřídal stát v podobě náboženského fondu.²⁷ Velehradské panství bylo roku 1837 prodáno Jiřímu Šimonu svobodnému pánu ze Siny.

Hospodářský vývoj

V Boršicích se nacházel v době předhusitské cisterciácký hospodářský dvůr. Staral se o něj hofmistr, jenž byl podřízen vrchnímu správci hospodářství sklepníkovi.²⁸

Podle lánového rejstříku z roku 1656 bylo v obci 56 pustých gruntů a 42 osedlých. Lánový rejstřík z roku 1669 již ukazuje 69 usedlých, 5 tříčtvrtláníků, 13 pololáníků, 24 čtvrtláníků²⁹ a 27 podruhů. 45 gruntů bylo přesto pustých. Na tratích Radovany, Prostřední hora, Horní, Vodní, Trávníky, Stará hora, Nad sklepy, Mořidla, Nad trávníky se rozkládalo 474 měřic vinic, z toho 94 měřic pustých.³⁰

Poddaní museli odvádět vrchnosti tyto poplatky: gruntovní 4x do roka – o Hromnicích (76 zlatých 46 krejcarů), sv. Jiří (18 zlatých 50 krejcarů), sv. Václavu (49 zl. 4 kr.) a o sv. Martinu (28 zl. 18 kr.); z výčepu vína – o Vánocích, Velikonocích a o Svatodušních svátcích (pokaždé 46 zl. 40 kr.); z chalup a domků (30 zl. 21 kr.); naturální dávky v podobě přediva, kuřat, vejcí a másla.³¹

Podle tereziánského katastru měla obec Boršice 1756 měřic orné půdy, 23 měřic zahrad, 50,3 měřic lad, 194 měřic pustin, 8 měřic pastvin, 365 měřic vinic.³² Celkem zde bylo robotou povinno 112 usedlíků. Robotovalo zde 59 podsedníků 1 pěším 3x týdně, 53 chalupníků 1 pěším

---

²⁵ ČOUPKOVÁ, Jaromíra: *Vesnické pečeti v okrese Uherské Hradiště, I. část*. Slovácko 40, 1999, s. 197.

²⁶ ČOUPEK, Lukáš: *Správa a samospráva*, s. 15.

²⁷ Tamtéž, s. 16.

²⁸ Tamtéž, s. 17.

²⁹ Kronika obce, s. 12–15 – zde vypsání majitelé.

³⁰ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

³¹ Kronika obce, s. 23.

³² NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

1 den v týdnu. Taktéž robotní povinnosti naznačují nízkou sociální diferenciaci obyvatel. Dominikální fase tereziánského katastru z roku 1750 zde eviduje 15 sedláků, 63 zahradníků, 6 domkařů v obecních domcích, 108 domkařů na vrchnostenské půdě, 29 podruhů.³³

Kolem obce a v katastru obce se nacházela spousta vinic. Některé vlastnil velehradský klášter. Z nich se k roku 1776 platilo nájemné ve výši 6 zlatých 30 krejcarů. Obec byla povinna odvádět klášteru vinné desátky.³⁴

Ve vsi existoval hostinec vlastněný klášterem a pronajímaný až do poloviny 18. století, kdy se stal obecním. Písemné zmínky dokládají také dva mlýny.³⁵

Historie od 1848

Období po revolučním roce 1848, resp. po následných správních reformách, je časem, kdy dochází k rozvoji obecní samosprávy, tedy působnosti obce, ale také přenesené správy. Projevuje se to i ve vývoji obecního výboru (a později zastupitelstva) v Boršicích.

V roce 1848 se zrušilo poddanství, včetně roboty. Současně došlo k převodu pozemků do osobního vlastnictví dřívějších poddaných. Tuto skutečnost můžeme najít ve fondu archivu obce, jelikož se dochovaly některé vyprošňovací listy z robot pro obyvatele obce datovaných k roku 1851.³⁶ Dokazuje nám to, že proces rušení poddanských břemen byl procesem, který neskončil hned po vyhlášení zrušení poddanství.

Další důležitá změna, která souvisela s vyvazováním z poddanství, se týkala úřední agendy, vrchnostenský úřad ve Velehradě nahradily nové instituce, jejichž sídlem se stalo Uherské Hradiště. Boršice tak patřily v letech 1850–1949 pod uherskohradištské okresní hejtmanství (v letech 1855–1860 zde byl i krajský úřad), okresní soud i berní úřad a správu, ale i další instituce.³⁷ Příslušnost nenarušila ani reorganizace správy v roce 1855 byla sloučena politická a soudní správa a vznikl smíšený okresní úřad Uherské Hradiště. V roce 1868 ale došlo k opětovnému rozdělení politické a soudní správy.³⁸

---

³³ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454

³⁴ Tamtéž, s. 454.

³⁵ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

³⁶ SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/5/3/9, Vyprošňovací listy z robot čp. 174, 52, 35, 92.

³⁷ BARTOŠ, Josef: *Historický místopis VIII*, s. 39.

³⁸ Tamtéž, s. 25.

Obecní samospráva a volby

Zásadní změnou prošla obecní samospráva, postavená na nových základech a pravomocích obce, projevující se zejména správou obecního jmění a volenými zástupci.³⁹ Pro období 1848–1896⁴⁰ nemáme podrobnější informace o volbách do obecního výboru. Dochování jsou pouze jména zvolených starostů a jejich funkční období.⁴¹ Členové obecního výboru zastávali svou funkci po dobu 3 let a ze svého středu volili obecní představenstvo v čele se starostou.⁴² Bylo-li funkční období kratší, mohlo dojít ke sporům politických stran, jak to bylo u 12. starosty Martina Bilíka, jehož funkční období mělo být od roku 1896 do roku 1899. Příčinou neustálých sporů mezi usedlými a domkaři musel odstoupit z funkce spolu se členy obecního zastupitelstva Josefem Cigošem, Prokopem Ludvíčkem a Bartolomějem Krpalem v listopadu 1895. Po jeho rezignaci se o obecní záležitost staral až do konce zbývajících funkčního období Kristián Cigoš se zbývajících členy obecního zastupitelstva.

Spor mezi domkaři a usedlými vznikl při volbě do obecního zastupitelstva, kdy se obě strany snažili získat kontrolu nad II. a III. voličským sborem. Volilo se třech voličských sborech. I. sbor se skládal z největších daňových poplatníků, honorací, čestných členů, úředníků, kněžích a učitelů. II. sbor tvořili střední daňový poplatníci a III. menší poplatníci. Volilo se 24 obecních zastupitelů a 12 náhradníků. Každý sbor volil 8 členů a 4 náhradníky.⁴³ Obě strany byly v tomto období vůči sobě nepřátelské. Což nakonec vyústilo dříve zmíněnou rezignací starosty Bilíka a čtyř členů obecního zastupitelstva. Další volby byly vypsaný na 19. a 20. dubna 1899. Úspěšnými se stala skupina umírněných občanů. Druhý sbor byl zvolen skoro celý nový a nahrazen práceschopnými mladými muži. Matěj Pavlínek, jenž nebyl zvolen, podal proti těmto volbám protest, který byl zamítnut. V září 1899 byl starostou zvolen Josef Kedroň.⁴⁴

8. října 1902 se konaly další obecní volby. Volilo se 30 členů obecního zastupitelstva a 10 náhradníků. Proti sobě se stály strana starosty Kedroně a strana bývalého starosty Josefa

---

³⁹ Kronika obce, s. 87 popisuje, že nařízením z roku 1850, mohl každý, kdo odváděl více než 1 zlatý daně, volit představeného obce ze svého středu. Jako prvním starostou byl zvolen v roce 1850 Martin Ducháček, rolník z domu č. 90.

⁴⁰ I. díl obecní kroniky (viz Kronika obce) nezachycuje toto období. Zmiňuje pouze některé historické události a živelní pohromy. Ani ve fondu Okresního úřadu Uherské Hradiště nejsou dochovány žádné spisy týkající se volebních výsledků v Boršicích.

⁴¹ Kronika obce, s. 87–94. Ve výčtu starostů v obecní kronice chybí u prvních šesti doba jejich funkce. Ta byla převzata z knihy kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, Boršice 2002.

⁴² Novelou obecního zřízení 76/1919 Sb. se volenými zástupci stávalo obecní zastupitelstvo, které volilo obecní radu, kterou tvořil starosta s radními.

⁴³ Kronika obce, s. 90–91.

⁴⁴ Tamtéž, s. 91–92.

Cigoše, která se snažila zabránit starosty Josefa Kedroně do obecního výboru. Strana starosty Kedroně zvítězila v II. a III. sboru. V I. voličském sboru se podařilo částečně zvítězit straně Josefa Cigoše. I proti těmto volbám byl podán protest, tentokrát rolníkem Janem Šimonem. Jeho protest byl zamítnut a vyrozumění dostal v březnu 1903. 31. března 1903 byl starostou opět zvolen Josef Kedroň. Volili se též 4 radní. Domkaři se snažili dostat ze svého středu radního, ale to se jim nepodařilo kvůli jejich nesjednocenosti.⁴⁵

V roce 1907 bylo zavedeno všeobecné, rovné, přímé a tajné hlasovací právo, podle něj se odehrály obecní volby v roce 1911. Počet členů volených do obecního zastupitelstva se odvíjel od počtu obyvatelstva v obci. První volby v nově vzniklém Československu se konaly 15. června 1919. Volilo se 24 obecních zastupitelů a volební období trvalo 4 roky, v roce 1933 bylo prodlouženo na 6 let. Největší zastoupení v obecním zastupitelstvu měla Československá sociálně demokratická strana dělnická s 10 členy. 7 členů měla Strana domkařů, 5 členů Československá strana z usedlých a 2 členy Československá strana lidová. Starostou se stal Antonín Hlaváček ze Strany domkařů. Ten se v roce 1922 vzdal postu starosty a na zbytek období byl zvolen Antonín Zapletal, též se Strany domkařů.⁴⁶

Při obecních volbách v roce 1923 můžeme pozorovat větší spektrum politických stran. Strana lidových domkařů s 8 členy, Strana lidových zemědělců se 7 členy, po 2 členech měly strany: Strana nezávislých domkařů; Strana dělnická, domkářová a malorolnická; Strana středostavovská, živnostenská a Strana komunistická. Strana občanská měla jednoho obecního zastupitele. Starostou byl znovuzvolen Antonín Zapletal ze Strany Lidových domkařů.⁴⁷

V roce 1927 proběhly další obecní volby. Bylo 9 kandidátních listin.⁴⁸ Dva dny před volbami některé strany roznášeli a nalepovali své propagační plakáty v okolí kostela a na dolní škole. Roznášela se i plakátová odpověď na plakát kandidátní listiny č. 3.⁴⁹ Voleb se zúčastnilo 868 voličů z 939 zapsaných ve voličských seznamech. 7 voličů odevzdalo neplatné lístky. Po dvou zástupcích v obecním zastupitelstvu získaly strany Československá živnostensko-obchodní strana středostavovská (ŽOS), Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (AGR), Lidová neorganizovaná strana domkařů (LND) a strana Lidových zemědělců (LZ). Strany Československá strana lidová rolníků (ČSLR), Komunistická strana Československa (KSČ) a strana Domkařů, dělníků a malorolníků (DDM) získaly každá 4 mandáty.

---

⁴⁵ Kronika obce, s. 92–93.

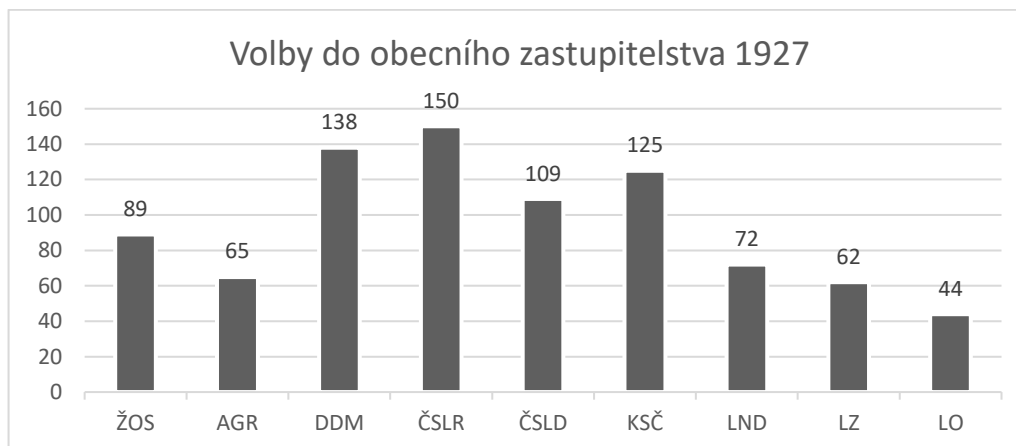
⁴⁶ Tamtéž, s. 140–142.

⁴⁷ Tamtéž, s. 146–147.

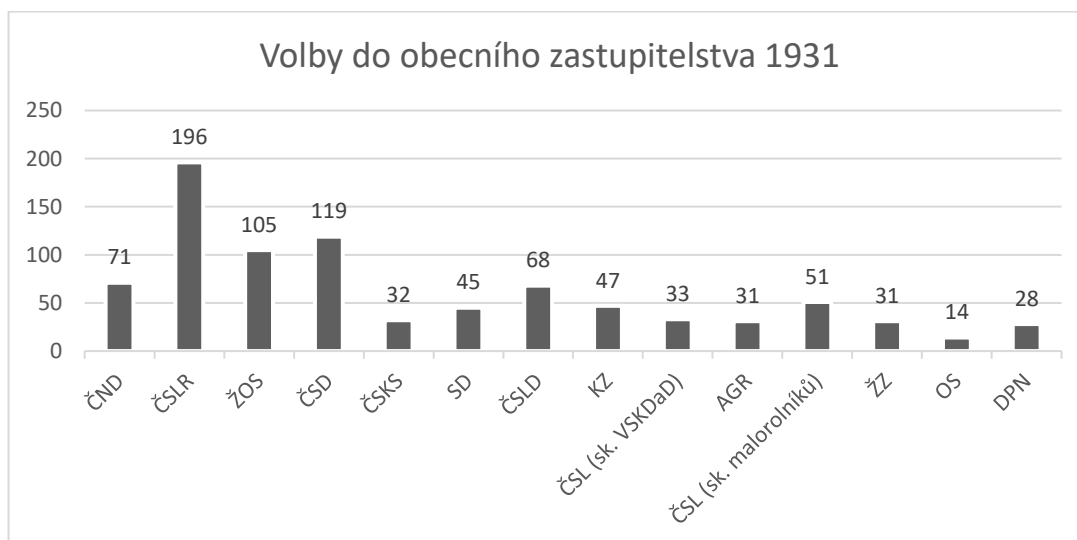
⁴⁸ Všech 9 kandidátních listin je opsáno v kronice obce na s. 210–212.

⁴⁹ Kronika obce, s. 213. Opis letáků lze nalézt v kronice obce na s. 213–219.

Československá strana lidových domkařů (ČSLD) získala 3 zástupce a strana Lidových občanů (LO) jednoho.⁵⁰ Starostou se stal František Andryšek (ČSLR).⁵¹

U obecních voleb v roce 1931 vzrostl počet kandidátek na 14.⁵² Zúčastnilo se 882 voličů z 930. Bylo odevzdáno 871 platných hlasů. ČSLR vyhrála s velkým náskokem a získala 6 mandátů. Oproti tomu ČSLD, ČSL (skupina maloročníků) a ČSL (skupina všeodborového sdružení křesťanského dělnictva a domkařů) pouze 2, 1 a 1 v tomto pořadí. Druhou nejúspěšnější stranou byla ČSD, která si zajistila 4 obecní zastupitele. ŽOS získala 3 mandáty, ČND a strana katolických zemědělců (KZ) 2. Po jednom mandátů měly strany křesťansko-sociální, strana domkařů a AGR.⁵³ Starostou byl opět zvolen František Andryšek (ČSLR).⁵⁴

⁵⁰ Kronika obce, s. 219–221.

⁵¹ Tamtéž, s. 223.

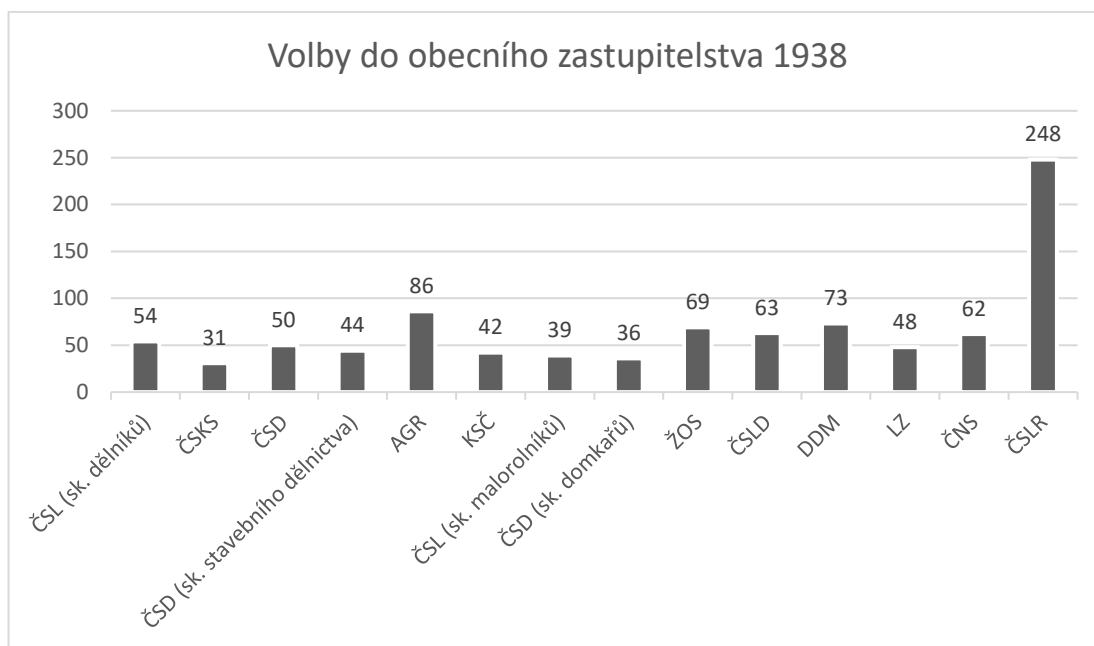
⁵² Tamtéž, s. 390–394.

⁵³ Tamtéž, s. 397–398.

⁵⁴ Tamtéž, s. 405.

12. června 1938 se konaly obecní volby. Počet kandidátek zůstal v počtu 14, došlo pouze ke změně některých stran.⁵⁵ K volbám se dostavilo 945 voličů z 1035.⁵⁶ Drtivou většinu hlasů opět získala ČSLR v čele s Františkem Andrýskem, který byl znovuzvolen starostou. Agráři si polepšili a zajistili si 2 mandáty. Po dvou měly též ČSLD, ŽOS a strana domoviny, domkařů a maloročníků. ČSL (sk. dělníků), Československá strana křesťansko-sociální (ČSKS), Československá sociálně demokratická strana dělnická (ČSD), ČSD (skupina stavebního dělnictva), KSC, ČSL (sk. maloročníků), ČSD (sk. domkařů), LZ a ČNS získala 1 mandát.⁵⁷

27. října 1929 se konaly volby do poslanecké sněmovny. Z 838 platných hlasů získala nejvíce ČSL s 387 hlasy, dále pak ČSD 112, HLS 104, KSC 93 a AGR 62 hlasů. I při volbách v roce 1935 zvítězila ČSL s 326 hlasy. Na druhém místě skončila ČSD, která si polepšila s 213 hlasy. Ovšem 101 voličů volilo KSC. Výrazné zlepšení můžeme pozorovat u agrářiů, kteří získali 142 hlasů.⁵⁸

3. května 1945 došlo na ustanovení prozatímního výboru, rozpuštění obecního zastupitelstva zástupci dělnictva a jmenování nové instituce lidové správy. Předsedou (dříve starosta) byl dalšího dne zvolen František Andrýsek. Vedoucí dělnické strany Herman a Veverka nebyli u volby přítomni a vyjádřili svůj nesouhlas s volbou předsednictva. Požadovali

⁵⁵ SOKA Uherské Hradiště, fond Místní národní výbor Boršice, inv. č. 1, Kronika II., 1935–1955 (dále Kronika MNV), s. 51.

⁵⁶ Tamtéž, s. 54.

⁵⁷ Tamtéž, s. 55–56.

⁵⁸ BARTOŠ, Josef: *Historický místopis VIII.*, s. 51. Pro volby v roce 1929 viz Kronika obce, s. 322–323, rok 1935 viz Kronika MNV, s. 6–7.

stejněměrné zastoupení všech 4 politických stran podle Košického vládního programu. 6. května 1945 došlo na sestavení nového prozatímního národního výboru zástupci politických stran. Předsedou se stal Tomáš Silvestr, člen KSČ. Složení tohoto národního výboru zůstalo až do voleb v roce 1946.⁵⁹

Obecní zaměstnanci a jmění

Obec pro dobré fungování potřebovala (a mohla si dovolit) také obecní zaměstnance. Každoročně, nebo na delší dobu, se volilo několik osob, které zastávali profese hotařů (polních hlídačů), ponocného, obecního policajta, opatrovníka obecních býků, který mohl být i pastýřem.⁶⁰ Platil se i člověk, který natahoval hodiny.⁶¹ Máme též doložené obecního sluhu⁶² a obecního pokladníka.⁶³

Volba hotařů se konala každoročně na jaře nebo v létě. Nejstarší dochovanou zmínku ve fondu o jejich volbě najdeme v zápisu obecního zastupitelstva k roku 1916.⁶⁴ Museli hlídat úrodu na polích, lukách a pastvinách v katastru obce. Škody na poli způsobené lidmi hlásili na obecním úřadu. Byli též povinni dbát na to, aby voda nestála na polních cestách.⁶⁵

K roku 1928 je doložen noční hlídač, jehož plat činil 1200 Kč ročně. Za úkol měl procházet vesnicí každou hodinu. V období od 1. října do 30. března od 10 hodin večer do 3 hodin v noci, 1. dubna – 30. září od 11 hodin do 2 v noci.⁶⁶

Stejně jako hotaři navazoval na tradici z doby před rokem 1848 prostor pro ubytování důstojníků, který byl v roce 1873 využit pro potřeby školy. Jako jinde představitelé obce z počátku úřadovali doma, a to až do roku 1907, kdy se zřídila úřadovna v čp. 7. V roce 1923 se obecní úřad přestěhoval do nové budovy jako poštovní úřad, která stála vedle hostince Tomáše Dvouletého.⁶⁷ Tento hostinec byl do roku 1920 obecním, pak jej obec prodala v dražbě,⁶⁸ získané finance pak patrně mohla investovat i na stavbu obecního domu.⁶⁹

---

⁵⁹ Kronika MNV, s. 125–127.

⁶⁰ Někteří obecní zaměstnanci navazují na činnost svých předchůdců z doby před rokem 1848.

⁶¹ Tamtéž, k roku 1936, s. 29–30.

⁶² SOKA Uherské Hradiště, fond Archiv obce Boršice, ref. ozn. 2/1/3//1, Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva (dále Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva), s. 48 (k roku 1920).

⁶³ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 482 (k roku 1932).

⁶⁴ Tamtéž, s. 2.

⁶⁵ Tamtéž, s. 259.

⁶⁶ Tamtéž, s. 306.

⁶⁷ Kronika obce, s. 96.

⁶⁸ Tamtéž, s. 97.

⁶⁹ SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/2//10, Stavba četnické stanice, poštovního a obecního úřadu obsahuje rozpočty ke stavbě, v lednu František Winter z Buchlovic předložil nabídku na 126 506 Kč, v květnu pak 84 355 Kč, na základě stížností pak celou záležitost řešil Moravský zemský výbor v Brně.

Obec měla plemenné býky a kance, které nechávala v péči opatrovníka, kterého si zvolila. Povinností chovatele bylo krmit a ošetřovat veřejné plemeníky. Směl připouštět pouze plemenice chované v obvodu obce.⁷⁰ V lednu 1919 se obecní zastupitelstvo rozhodlo odprodat jednoho z obecních býků z důvodu nedostatku píce pro jejich vydržování.⁷¹ V roce 1923 se postavila nová stáj pro 3 plemenné býky, jednoho kance a kozla podle návrhu stavitele Františka Wintera. Opravu stáji a přistavění žumpy při stájích vykonal v roce 1927 stavitel Ignác Hromada.⁷²

Existují zmínky o existenci obecní cihelny, zřízené v roce 1863 a pronajímané zájemcům, která však ve 20. letech 20. století již delší dobu nefungovala.⁷³ V roce 1919 byla obecní váha pronajata Tomáši Dvouletému za 45 Kč ročně. Nájemné mělo být splaceno koncem roku do obecní pokladny.⁷⁴

Hospodářská charakteristika ve století obecní samosprávy

V roce 1857 čítala obec 824 obyvatel. Zemědělství se věnovalo 565, nádenictví 82 a řemeslnictví 9 obyvatel. Fungovali zde i 2 mlynáři, 6 obchodníků, 19 vojáků, 2 duchovní, 1 učitel, 6 výměnkářů a 1 dozorce na dráze.⁷⁵

Katastr obce v roce 1900 činil 978 ha. Z toho 77 % zabíralo pole, 5% vinohrady, 8% pastviny a 3% louky a zahrady. Nejvíce se zde chovalo hovězího a vepřového dobytka, a to v počtu 561 kusů a 120 koní.⁷⁶

Po roce 1925 se zde nejvíce vyskytují zemědělci pěstující obilí, cukrovou řepu, řepu, brambory a jetelinu. Nespotřebované obilí bylo prodáváno na trzích v Uherském Hradišti, cukrová řepa do cukrovaru v Uherském Hradišti nebo do Bzence⁷⁷. Věnovali se i chovu dobytka a drůbeže. Mléko dováželi do mlékárny v Nedakonicích.⁷⁸ Spojení se světem umožňovala železnice, která však neprocházela obcí, a tak bylo nutné dovážet výrobky buď po silnicích do Nedakonic, nebo silnicí do Starého Města.

---

⁷⁰ SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/3//6, Smlouva o umístění plemeníka.

⁷¹ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 13, dále také kapitola II.

⁷² SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/3//4, Obecní stáje pro býky a letní stáje.

⁷³ Kronika obce, s. 77–78, v roce 1921 vznikla nová na obecním pozemku, ale soukromými investory. Do roku 1916 také v obci fungovala mlékárna.

⁷⁴ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 43.

⁷⁵ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

⁷⁶ Tamtéž, s. 454.

⁷⁷ Mezi akcionáře patřili i rolníci z Boršic.

⁷⁸ Kronika obce, s. 66–67. Podílníkem byl obyvatel z Boršic.

V obci se též věnovali ovocnářství. Pěstovali trnky, třešně, hrušky a jabloně na zahradách, při cestách a okolo polí.⁷⁹ V roce 1920 byla postavena menší pálenice kvůli nadměrné produkci ovoce.⁸⁰ Pěstování vinné révy, které bylo rozsáhlé v minulosti, na počátku 20. století ubylo z důvodu rušení vinohradů kvůli špatným rokům na víno a škůdcům. Došlo i na bourání vinných sklípků,⁸¹ přesto vinařská tradice přetrvala do současnosti. Boršice měly i řezníka a několik obchodníků, hostinských, mlynářů a řemeslníků (obuvníci, krejčí, koláři, zedníci, tesaři, kováři, truhláři, sedlář, kožešník, pokrývač, zámečník, pekař a holič). Vyrábělo se zde rovněž cementové zboží a cihly a existovaly potravní spolky (Konzum a Železniční potravní a výrobní družstvo v Přerově, filiálka Boršice).⁸² Přivýdělkem byla práce ve Vídni či sezónní v cukrovarech apod. S hospodářskou situací souviselo i vystěhovalectví do Ruska či Ameriky (zejména USA a Argentina) zmíněné výše v demografickém vývoji.

Ekonomickou situaci pozměnila i první pozemková reforma.⁸³ V roce 1925 dostala obec v jejím rámci asi 3 ha panské půdy z tratě „Pod Šibenicí“ z buchlovického velkostatku. Ta pak byla rozdělena mezi 8 domkaři. Jedna měrice této půdy stála 800 Kč, 1 ha 4000 Kč.⁸⁴ Kvůli častým povodním byl v roce 1922 zaveden fond pro udržování svažného území.⁸⁵ V obci proběhla meliorace roku 1932.⁸⁶

Důležité události pro život obce⁸⁷

Rovněž v období po roce 1848 Boršice nezůstaly izolovanou správní jednotkou, ale staly se součástí velkých dějin. Např. byly nuceny ubytovat část vojska Ivana Fjodoroviče Paskeviče, který se účastnil jednání cara Mikuláše s Františkem Josefem I. ve Vídni v roce 1849, zároveň byl tím, který donutil ke kapitulaci povstale Mad'ary. Další vojska, která prošla Boršicemi, byla pruská v roce 1866, kdy po prohře u Hradce Králové ustupovalo rakouské vojsko k Vídni. Boršice tak šest týdnů muselo ubytovat a živit na 13 stovek pruských vojáků. Patrně s tím i souvisela epidemie cholery, která postihla zdejší obec, kdy zde zemřelo na

---

⁷⁹ Kronika obce, s. 68.

⁸⁰ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

⁸¹ Kronika obce, 68.

⁸² Tamtéž, s. 69–72.

⁸³ SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/5/3//10, 1. pozemková reforma.

⁸⁴ Kronika obce, s. 152.

⁸⁵ JAŠKOVÁ, Marie: *Obecní úřad Boršice (1870–1945 (1951))*, inventář, Uherské Hradiště 1966 (dále *Původní AP*), s. 7.

⁸⁶ SOKA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//6, Meliorace svažného území.

⁸⁷ Dochované prameny bohužel neumožňují rovnoměrný popis celého století, jejich torzovitost do začátku 20. století se tedy projevila v detailnějším popisu období od první světové války, k němuž existují informace zejména v kronikách, ale i v samotném fondu.

31 obyvatel.⁸⁸ Současně místní museli zásobovat vojsko přípřežemi.⁸⁹ Vedle válečných konfliktů obec sužovaly zejména požáry, které postihly v letech 1835, 1865 a 1871 velkou část nemovitostí.⁹⁰ Další přírodní pohromou bylo např. krupobití v roce 1890, zdejšími byly odpuštěny daně a podpořeny sbírkami a dary (včetně významného daru obilí Liechtensteiny).⁹¹ Ve stejném roce přispěla i země moravská, a to nouzovou stavbou silnice z Boršic do Tučap.⁹²

V roce 1863 byla zřízena obecní cihelna na obecním pozemku směrem ke Stříbrnicím. Posledním nájemcem byl Mart'án František, který platil obci nájemné ve výši 160 korun ročně. V cihelně se vyráběly cihly a křídlice. Kolem roku 1910 došlo k zániku cihelny. Veškeré stroje byly prodány. Budova byla zbořena a pozemek byl proměněn na pole.⁹³

Na sklonku století se v obci objevily rozpory ohledně využívání obecních pozemků mezi usedlými a nově příchozími domkaři, které se nakonec promítly i do obecních politiky, kdy poslední půlrok volebního období 1896–99 část obecního výboru rezignovala na činnost. Volby v letech 1899 a 1902 byly pak ve znamení agitace obou stran, nakonec byli zvoleni umírněnější rolníci.⁹⁴

Významným zásahem do života obce se stala první světová válka. Celkem bylo v období 1914–1918 odvedeno 280 chlapců a mužů ve věku od 18 do 50 let.⁹⁵ Z důvodu odchodu narukovaných mužů zbyly v obci převážně ženy, děti a starší osoby. Chyběly pracovní síly pro těžší práce na poli a dělníci. Proto se musely některých těchto prací chopit také děti od 12 let, které by za jiných okolností neměly takovou odpovědnost.⁹⁶

K vedení války potřeboval stát peníze, proto nechal vypisovat válečné půjčky. Celkem jich vypsál sedm. Obyvatelé byli nuceni se upisovat na tyto půjčky státu. Zprvu získával stát tímto způsobem peníze v řádu několika milionů korun. Postupem času tento přísun peněz ochaboval, proto se vyvíjel tlak na farní úřady, správy škol a obecní představenstva, aby

---

⁸⁸ Kronika obce, s. 87–88.

⁸⁹ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 454.

⁹⁰ Kronika obce, s. 87.

⁹¹ Tamtéž, s. 88.

⁹² Tamtéž, s. 89. Od země Moravy dostala na tuto výstavbu obec 14 tisíc zlatých. Obec musela zaplatit 1000 zlatých na postavení mostu, aby se povolila výstavba silnice. Následující rok navštívil dokončenou silnici s mostem Heřman rytíř Loebel, c. k. moravský místodržitel, spolu s c. k. místodržitelským radou Josefem Součkem a uherskohradištským c. k. okresním hejtmanem Karlem Krameriusem. Na počest jejich příjezdu byla postavena slavnostní brána u mostu. Byli přivítáni obecním představenstvem, zástupem občanů, místním farářem a učiteli zdejší školy. U této příležitosti si zároveň prohlédli místní trojtřídní školu.

⁹³ Kronika obce, s. 77.

⁹⁴ Tamtéž, s. 91–92.

⁹⁵ Tamtéž, s. 112–121.

⁹⁶ Tamtéž, s. 121.

přesvědčovali obyvatelstvo k upisování půjčkám. V obci byl tímto vlivem vytvořen 2–3členný výbor, který chodil dům od domu a vybízel k upisování. V prvním dílu kroniky můžeme najít opsané dva výnosy s naléháním na spořitelni a záloženský spolek na čtvrtou a šestou válečnou půjčku od c.k. okresního hejtmantství v Uherském Hradišti. Situace byla tak špatná, že i vojáci, kteří chtěli na dovolenou domů, se museli upisovat na válečné půjčky.⁹⁷

Ve válečném období byl nedostatek potravin, a proto byly nařizeny rekvizice. Při rekvizici od 26. února do 5. března 1917 asistovala 8 německých vojáků. Pro tento úkol byla zvolena obecním výborem zvláštní komise. Komise se skládala ze 4 zvolených občanů a komisaře Bedřicha Nováka (učitel ze Zlechova) jmenovaného c.k. okresním hejtmantstvím v Uherském Hradišti. Úkolem komise bylo kontrola zásob obilí, mouky a luštěnin u držitelů pozemků a v každém domě. Po kontrole vypočítala, jaké množství dobytka, obilí a luštěnin podle počtu osob jim patří. Přebytek musel být odevzdán ve prospěch státu za cenu, kterou si stanovil. Veřejně se nemohlo prodávat za víc, než nařídil stát. Pokud se našlo schované obilí a mouka, bylo to bez náhrady sebráno a dotyčný byl potrestán. Pravděpodobně v roce 1917 se vytvořil popis všech parcel polí, včetně toho, co je na nich oseto. Soupisový komisař spolu se starostou nebo jeho zástupcem chodili od pole k poli a zapisovali potřebné údaje. Z těchto údajů byl vytvořen odhad, kolik obilí se sklídí a podle něj, kolik se musí odevzdat a kolik zůstane obci a jeho občanům. To vedlo k nevoli obyvatel, kteří si chtěli část uschovat na další období a cena, za kterou bylo obilí bylo prodáno, byla nízká.⁹⁸ Nebyly odevzdávány pouze potraviny, ale také dobytek a k vojenským účelům také koně.⁹⁹ Další rekvírovanou komoditou byly měděné kotle a kostelní zvony. V Boršicích zůstal pouze malý zvonek, který zvonil každý všední den do kostela a umíráček. Z nedostatku potravin a jiných potravin byly vydávány potravinové lístky (chleбенky, moučenyky atd.) a lístky na jiné potřeby (tabačenky). Nejhůře se měli nemajetní a chudí, ať už pocházeli z města či vsi. Mnoho trpělo podvýživou a hladem.¹⁰⁰

Stát vyplácel ženám a pozůstalým členům rodin, ze kterých narukovaný pocházel, podporu. V Boršicích byla ze začátku války tato podpora vyplácena Františkem Obdržálkem, obecním písařem v Boršicích, a později z důvodu narukování Františka Obdržálka převzal tuto práci Josef Smýkal. Po něm podporu vyplácel od roku 1916 František Zavřel, řídicí učitel v Boršicích, s tehdejší starostou obce Václavem Dvouletým. Peníze dostávaly od c.k. berního

---

⁹⁷ Kronika obce, s. 121–123.

⁹⁸ Tamtéž, s. 123–124.

⁹⁹ Tamtéž, s. 126.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 126–127.

úřadu v Uherském Hradišti. Podpora činila 80 haléřů denně pro ženy a dospělé osoby a 40 haléřů denně pro děti.¹⁰¹ Později byl příspěvek zvýšen na 1 korunu a 60 haléřů.¹⁰²

Zatímco zázemí trpělo nedostatkem jídla a pracovních sil, odvedení muži prošli nemilosrdností bojišť první světové války. Mezi legionáři v Rusku bylo 14 Boršičanů, v Itálii 8. V první světové válce padlo 29 boršických mužů.¹⁰³

Zprávu o vzniku Československa přinesli k večeru 28. října 1918 dělníci vracující se z práce v Přerově. V obci to vyvolalo neskutečnou radost. V ulicích vyhrávala hudba, z trafik a poštovního úřadu byli strženi rakouští orlí a hození do potoka. 3. listopadu 1918 se uskutečnilo v obecním hostinci veřejné shromáždění, kde vystoupil advokát Jan Kučera z Uherského Hradiště. Mluvil o převratu a prohlášení české samostatnosti a nabádal k zachování klidu a pořádku. Do ustanovení nových československé zákonů měli platit zákony rakouské.¹⁰⁴

Po ustálení státních poměrů obec musela řešit i vlastní záležitosti. Obecní hostinec byl prodán veřejnou dražbou 16. května 1920 za částku 200 000 Kč Josefu Dostálovi pomocí jeho tchána Václava Hůlky, protože se Dostál se svou ženou nacházel v té době v Americe. Oba se vrátili do Boršic až v roce 1923 a následující rok začali pracovat v hostinci. Dlouho u této činnosti nepobyli, jelikož se jim tato práce znechutila a v květnu 1924 hostinec prodali Tomáši Dvouletému, který si hostinec od obce pronajímal, než byl prodán Dostálovým. Rodina Dostálová odjela zpět do Ameriky za lepším živobytím.¹⁰⁵

V obci se také nacházel poštovní úřad z počátku (tedy od roku 1914) sídlil v najatých místnostech v obci.¹⁰⁶ Na obecní úřad přišla 13. 7. 1922 stížnost na nevyhovující stav místnosti, kde se nacházel poštovní úřad, a soukromého bytu pro poštmistra. Podle poštovních předpisů nebylo zdivo z tvrdého materiálu a chybělo zajištění okem a vchodu proti vloupání.¹⁰⁷ To přinutilo obec k postavení nové obecní budovy, která stála vedle hostince Tomáše Dvouletého a do které se roku 1923 přesídlil. Obec dostávala z poštovní úřadovny nájem ve výši 1000 Kč

---

¹⁰¹ Kronika obce, s. 130–131.

¹⁰² Tamtéž, s. 136.

¹⁰³ Tamtéž, s. 136–138.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 140.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 96–97.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 95. Vlastního poštovního úřadu se Boršice dočkaly až v roce 1914. Předtím poštu každý den kromě neděle svátků donášel listonoš z Buchlovic, do jehož poštovního obvodu obec spadala. Pod nově vzniklý poštovní úřad patřily obce Tučapy a Stříbrnice.

¹⁰⁷ SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/2//10, Stavba četnické stanice, poštovního a obecního úřadu: rozpočet, účty, plány, stížnost na nevyhovující prostory poštovního úřadu s bytem a výši nájemného.

ročně a nájmu bytu pro poštmistra 1800 Kč ročně. Legionáři měli přednost při obsazování pozicí u státních úřadů, proto získal místo listonoše Štěpán Pochylý, bývalý italský legionář.¹⁰⁸

Schůze obecního zastupitelstva konaná 1. července 1923 jednala o zřízení kanalizace. Z protokolu ze dne 5. 11. 1923 obec souhlasila k příspěví 2/3 stavebního nákladu. 1/3 měla uhradit správní komise silničního okresu UH (její schůze 24. 10. 1923). Projekt a rozpočet vypracoval František Winter. Stavba započala v srpnu 1924 a dokončena byla v září 1925. Celková projektovaná délka kanalizace a dlážděného rigolu při okresní silnici Zlechov–Ježov–Vlkoš v průjezdu obce Boršic činila 1236 m a později se prodloužila o 936 m. Tento projekt realizoval stavitel Fabián Švaniga z Buchlovic.¹⁰⁹ Obec nechala v roce 1925 pořídit betonové potrubí kanalizace v úseku od domu Vojtěcha až k poště. Odtud směrem je stavení Františka Kropáče na druhou stranu a do potoka.¹¹⁰

Elektrifikace obce se datuje k roku 1929, kdy v červnu tohoto roku přichází na obecní úřad dopis od společnosti Západomoravské elektrárny a.s. (dále ZME) s nabídkou na elektrizaci obce. Nabídky přicházely už v předchozích letech, jak je možné vidět ze zachovaných dopisů ve spisu o elektrifikaci. Elektrárenská společnost čekala kladnou odpověď, jelikož i v Buchlovicích byla nabídka na elektrizaci přijata a okolní obce též uvažují o tomto kroku.¹¹¹ Dne 23. června 1929 se sešlo obecní zastupitelstvo v obecní kanceláři, aby projednalo elektrifikaci obce. Schůze se zúčastnilo 23 zastupitelů. Při hlasování se 15 z nich vyjádřilo kladně k elektrifikaci, 4 byli proti a 3 se zdrželi hlasování.¹¹² Aby se mohla obec připojit na rozvodnou síť, musela se stát akcionářem ZME. Z toho důvodu se obec upsala k 170 akcií ZME v celkové emisní hodnotě 51 000 Kč a 5 % dluhopisů v nominální hodnotě 215 000 Kč. Obec měla nárok na státní podporu v hodnotě 73 920 Kč podle provedené kolaudace.¹¹³ V září roku 1929 se zřídilo elektrické osvětlení v jednotlivých domech, které měla na starost firma Jaroslava Tomášů z Napajedel.¹¹⁴ Připojení k elektrickému proudu nastalo 30. dubna 1930. Náves a postranní ulice byly osvětleny 51 lampami a domy, které měly zřízenou přípojku svítily taktéž. Obyvatelé Boršic se do pozdních hodin procházeli po ulici a užívali si prvního elektrického osvětlení v obci.¹¹⁵

---

¹⁰⁸ Kronika obce, s. 96.

¹⁰⁹ SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//5, Zřízení kanalizace.

¹¹⁰ Kronika obce, s. 154.

¹¹¹ SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//9, Elektrifikace obce.

¹¹² Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 353–354.

¹¹³ SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//9, Elektrifikace obce.

¹¹⁴ Kronika obce, s. 329–330.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 342.

Z důvodu utonutí 8 let starého chlapce v obecní studni v roce 1931, bylo obecní radou nařízeno její opravení. Místní sbor dobrovolných hasičů studnu vyčistil a tesaři na ni připevnili příklop.¹¹⁶ Rok na to byla opatřena pumpou.¹¹⁷

Vedle těchto investic do infrastruktury vesnice proběhla dvacátá léta 20. století dle kronik v Boršicích v tradičním zemědělském životě, s rozvíjejícím se spolkovým životem. Nastupující hospodářské krizi, která zmítala světem¹¹⁸, se nevyhnuly ani Boršice. V průběhu roku 1932 můžeme pozorovat nárůst udělování vysvědčení chudoby v knize zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva.¹¹⁹ Jedním z řešení vlády této krize byly státní půjčky na sociálně prospěšné práce.¹²⁰ V roce 1931 byla obci povolena podpora na nouzové práce, kdy se měly opravit cesty.¹²¹ Obec žádala v roce 1932 ministerstvo sociální péče o subvenci na nouzové práce o rozpočtu 333 333 Kč.¹²²

Odstoupení Sudet v roce 1938 obecní kronika zaznamenala spíše vzdáleně, resp. rezervovaně s určitým časovým odstupem. Zato vyhlášení Protektorátu se dotklo i Boršic – 16. 3. 1939 zde projíždělo německé vojsko a bylo jim nařízeno vyvěsit na poštovním úřadě německý prapor s hákovým křížem. Vyvěšen byl až 20. 3. 1939. O sedm dní později se uskutečnila propagační schůze, kdy zástupce německých úřadů promluvil o politické situaci a poměrech Čechů a Němců v Protektorátu – schůze se zúčastnilo asi 400 lidí.¹²³ Postupně se objevovaly další stopy změn. Vedle povinných připomínek narozenin Adolfa Hitlera a úspěchů říšské armády byly např. v říjnu 1939 zavedeny potravinové lístky, bez nichž nebylo možné v obchodech nakupovat.¹²⁴

19. 9. 1939 se objevila dvojjazyčná tabule na poštovním úřadě,¹²⁵ dvojjazyčná tabule pro obecní úřad a trafikou pak 19. 12. 1939¹²⁶ Postupně byly vyhlašovány různé sbírky, např. sbírky kovů nebo pro německý červený kříž.¹²⁷ Ze stránek kroniky ubývají informace o zábavách, plesech a divadlech a objevují se informace o totálním nasazení místních.¹²⁸ V lednu

---

¹¹⁶ Kronika obce, s. 387.

¹¹⁷ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 444.

¹¹⁸ <https://www.dejepis.com/ucebnice/hospodarska-krize-v-ceskoslovensku/> [cit. 17. 12. 2023].

¹¹⁹ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 476–779.

¹²⁰ <https://www.dejepis.com/ucebnice/hospodarska-krize-v-ceskoslovensku/> [cit. 17. 12. 2023].

¹²¹ Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, s. 410.

¹²² Tamtéž, s. 457.

¹²³ Kronika MNV, s. 65.

¹²⁴ Tamtéž, s. 70.

¹²⁵ Tamtéž, s. 70.

¹²⁶ Tamtéž, s. 72.

¹²⁷ Tamtéž, s. 84 (duben 1940), s. 86–87, s. 93 (1941).

¹²⁸ Tamtéž, s. 92.

1943 musela do transportu nastoupit místní rodina židovského hostinského Josefa Seidlera, a to společně s rodinou Grünhutovou a Vindholzovou z Uherského Hradiště, které u Seidlerových po zavedení protižidovských opatření bydlely.¹²⁹ Nikdo z uvedených se po válce již nevrátil.¹³⁰

Boršických se dotýkaly i problémy vojsk na východní frontě, a to nejen dodržováním smutku za padlé, ale také např. zákazy poslechu západního rozhlasu, dalšími sbírkami pro vojsko, ale i ekonomickými dopady (např. na ceny potravin). Ovšem i zde se objevili udavači, příkladem může být nerealizované zvonění kostelními zvony při zisku Francie, kdy v roce 1943 gestapo vyšetřovalo duchovního i kostelníka.¹³¹ Předzvěstí možných změn byly přelety amerických letadel nad Boršicemi, kdy v červenci 1944 bylo jedno z letadel nad Velehradem sestřeleno a posádka zajištěna.¹³² Ovšem od října 1944 již častěji útočili na důležité objekty (např. na Hodonín nebo na vojenský transport na železnici v Nedakonicích, slyšitelné bylo i bombardování Rakouska). Vedle vojenských útoků docházelo i na shazování letáků.¹³³

Od února roku 1945 v obci a okolí působily vojenské pracovní oddíly, jejichž úkolem bylo udělat zákopy a protitankové jámy. Souběžně se v obci (ve škole a v některých domech) zdržovalo do března 1945 maďarské vojsko, které poté mířilo na Slovensko.¹³⁴ Od dubna se pak v obci objevili dělostřelci německých vojsk, souběžně sovětská vojska postupně dobývala území na Moravě (Hodonín, Uherské Hradiště). Postupně ale německá vojska ustupovala směrem k Brnu, a tak se v Boršicích objevil i oddíl SS, který tvořili pouze náctiletí vojáci, ale i část tankové brigády, proto došlo na bombardování ruským letectvem i okolí Boršic. Také místní se souběžně s polními pracemi připravovali na přechod fronty.¹³⁵ Rozhodující se stal konec dubna, kdy 29. dubna 1945 opustili Boršice poslední Němci. Ráno přišlo rumunské vojsko a v Boršicích nastaly oslavy osvobození, ovšem němečtí vojáci zaútočili ze zálohy od silnice Zlechov–Buchlovice a třemi tanky atakovali obec. Naštěstí se podařilo útok odvrátit, přesto si vyžádal život jednoho civilisty a pěti životů rumunských vojáků, kteří byli pochováni

---

¹²⁹ Kronika MNV, s. 103.

¹³⁰ V lednu 1945 byli v Boršicích zadrženi dva Židé, kterým se podařilo uprchnout z transportu smrti a kteří měli informace o Seidlerových a uložených věcech v obci. Ovšem na žádost místního občana byli předáni přes obecní úřad na gestapo, čímž neunikli trestu smrti. (Kronika MNV, s. 118). Vedle židovských obětí jsou v kronice uvedeni ještě dva občané Boršic (Mírov a Mauthausen), po osvobození se do obce vrátilo 10 vězňů a 2 zahraniční letci (Kronika MNV, s. 129).

¹³¹ Kronika MNV, s. 106. Tyto informace byly sepisovány patrně zpětně, protože v Kronika MNV končí rokem 1940 zápisy kronikáře Josefa Smýkala a začíná zapisovat Kliment Veverka. Kronika byla v roce 1943 zabavena a odvezena Němci. V roce 1948 byla opět nalezena v Čechách a vrácena.

¹³² Kronika MNV, s. 114.

¹³³ Tamtéž, s. 115–116.

¹³⁴ Tamtéž, s. 119–120.

¹³⁵ Tamtéž, s. 120–121.

na boršickém hřbitově.¹³⁶ Dne 3. května se zástupci dělnických stran sešli, došlo k rozpuštění obecního zastupitelstva a ustavení prozatímního národního výboru, který byl ovlivněn dobou a vlastními aktéry.¹³⁷ A promítlo se i do složení oficiálního národního výboru, který byl ustaven 6. května 1945.¹³⁸

Spolková a družstevní činnost

Obecní život byl od poloviny 19. století ve znamení spolkové činnosti, nejinak tomu bylo i v Boršicích. Čtenářský spolek Občanská beseda založený roku 1869 se scházel v neděli odpoledne, a to v místnosti Tomáše Kedroně, poté se přemístil do prostor v dolní škole. Občanská beseda se opět přemístila. Tentokrát do nově postaveného domu Raiffeisenky. Četli se zde Selské noviny, Hlasy, Našinec, Slovácké noviny a Náš Věk. Spolek měl svůj vlastní prapor.¹³⁹

Sbor dobrovolných hasičů byl založen roku 1894. Prvním předsedou výboru se stal Josef Smýkal a prvním náčelníkem Martin Bilík. Sbor se skládal z 32 občanů. Zápisné do sboru stálo 50 krejcarů. Sbor měl spoustu práce kvůli doškovým střechám a topení kamny. Měl na starost i likvidaci požárů po okolí. Sbor disponoval 26 stejnokroji, které sloužily pouze pro služební účely. V roce 1898 zakoupil sbor čtyřkolovou ruční stříkačku. Za první světové války došlo k útlumu spolku kvůli narukování mužů.¹⁴⁰ Sbor se zúčastnil hasičských sjezdů, pořádal kulturní podniky a zajišťoval bezpečnost církevních obřadů. 28. srpna 1921 se konalo okrskové cvičení k 25. výročí hasičů v Boršicích.¹⁴¹ Výnosy ze sborových tanečních zábav sloužili k pořízení motorové stříkačky,¹⁴² která byla nakonec v roce 1945 zakoupena a posvěcena.¹⁴³ S nástupem fašismu předseda nabádal k přiklonění k vládě Beneše a odkazu TGM, schůze bývaly zakončené státní hymnou. V tomto období byla cvičení zaměřena na zásahy při náletech. Říšská nařízení omezila činnosti spolků, přesto se rozvíjí divadelní činnost sboru pod vedením Josefa

---

¹³⁶ Kronika MNV, s. 122–124. V současnosti se ostatky rumunských vojáků nacházejí na brněnském ústředním hřbitově (viz kronika MNV k roku 1951 <https://www.borsice.cz/m/o-obci/historie/kronika-obce-borsice/kronika-1951-1960/> [cit. 17. 12. 2023]).

¹³⁷ Kronika MNV, s. 125–126.

¹³⁸ Tamtéž, s. 127. Oproti předválečnému zastoupení se proměnilo i složení NV, který měl 24 členů, z toho 7 KSČ, 6 ČSL, 4 ČSD, 3 ČNS, 3 zástupci politických vězňů a 1 bezpartijní.

¹³⁹ Kronika obce, s. 98.

¹⁴⁰ Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 54–55.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 54–55.

¹⁴² Kronika obce, s. 465, 473, 493, Kronika MNV, s. 27.

¹⁴³ Kronika MNV, s. 134.

Lesy k pozvedání národní hrdosti a sloužící jako útěk od strastí všedního života obyvatel Boršic.¹⁴⁴

Mezi další spolky patřila tělocvičná jednota „Orel“, Katolická Omladina (vzdělávací spolek jinochů a dívek), Odbor Národní Jednoty (sehrál divadelní hru Němá z Poříče¹⁴⁵), Mariánská Družina, spolek „Křesťanských matek a dívek“, Dělnická tělocvičná federativní jednota (založená 1920, divadelní ochotníci sehráli divadelní hru Julinčiny vdavky¹⁴⁶), od roku 1933 Sportovní klub Boršice, který měl i svůj šachový odbor.¹⁴⁷ Od roku 1941 lze zaznamenat činnost ovocnářského spolku.¹⁴⁸

Vedle spolků zájmových a tělocvičných se místní sdružovali za účelem hospodářské pomoci – fungovaly zde jak Spořitelni a záloženský spolek Raiffeisenka (založena 1902), tak Zemědělská družina malorolnická (sdružení katolických zemědělců), Družstvo parní mlátičky (založena 1920) či Kontribučenský fond velehradský. V obci fungovalo Družstvo pro pojišťování hovězího dobytka, jež mělo 150 členů a bylo zřízeno spolkovou smlouvou z roku 1900.¹⁴⁹

Soukromá myslivecká společnost byla založena roku 1923. Prostřednictvím honebních výborů byly pronajímány pozemky od boršických obyvatel za účelem honitby drobné zvěře. Z počátku byli členy myslivecké společnosti bohatší vrstva lidí (sedláci, inteligence, živnostníci atd.), kteří si mohli dovolit pronájem pozemků. Lov drobné polní zvěře, především zajíců, sloužil k redukci přemnožení polní zvěře. Úlovky byl buď zkonsumovány členy nebo prodány Boršičanům. Takto to fungovalo až do roku 1948, poté se zemědělská půda zcelovala a ničily se remízky a lesíky.¹⁵⁰

Do činnosti spolků zasahovala i státní správa. Např. vyhláškou Okresního úřadu v Uherském Hradišti ze dne 20. dubna 1933 bylo zakázáno, aby měly spolky vlastní bufet s občerstvením při svých akcích, pokud nemají hostinskou koncesi. Za porušení tohoto nařízení měly být spolky pokutovány ve výši 500–1000 Kč.¹⁵¹

---

¹⁴⁴ Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 54–55.

¹⁴⁵ Kronika obce, s. 149.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 150.

¹⁴⁷ Kronika MNV, s. 35, k roku 1936.

¹⁴⁸ NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*, s. 455.

¹⁴⁹ Kronika obce, s. 98–100.

¹⁵⁰ Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 59–60.

¹⁵¹ Kronika obce, s. 456.

Školství

Lze předpokládat, že se školní výuka v Boršicích realizovala na základě školního zákona 1775 na tzv. triviální farní škole, ovšem situace se stala složitější po zrušení velehradského kláštera v rámci josefinských reforem. Dohled nad školství tedy převzal, stejně jako patronát nad farností, náboženský fond. Na počátku 19. století se vyučovalo v jednotlivých domech, před rokem 1820¹⁵² se tak dělo v čp. 190. Povodeň v roce 1825 přesunula výuku do čp. 132, od roku 1834 přešel školní patronát na velehradské panství. K roku 1867 je zmiňována jako dvojtřídní.¹⁵³ Vzhledem k rostoucímu počtu školáků, k Boršicím byly navíc přiškoleny Tučapy až do roku 1884, kdy zde byla vystavěna nová jednotřídní škola,¹⁵⁴ se výuka v roce 1873 přesunula i do budovy čp. 199, kde se dříve nacházel byt pro vojenské důstojníky, následně zde byla umístěna prozatímní první třída, nazývaná „dolní škola“, a učitelský byt. Adaptace pro školní výuku tehdy stála 1300 zlatých.¹⁵⁵ I když došlo ke zmíněnému odškolení Tučap, roku 1886 se ukázalo potřebným postavit novou budovu. Za 10 000 zlatých vznikla nová trojtřídní škola na místě, kde stála původní, v místě za kostelem.

Ovšem za necelých dvacet let již byla kapacita budovy nedostačující, proto předseda okresní školní rady a zároveň okresní hejtman v Uherském Hradišti Zdenko Wacha nařídil v roce 1904 přístavbu dvou tříd v tzv. dolní škole.¹⁵⁶ Stavbou byl pověřen zednický a tesařský mistr Ignác Hromada.¹⁵⁷ Od roku 1907 došlo k rozšíření čtyřtřídní školy o jednu místnost.¹⁵⁸ Další třída byla povolena 15. ledna 1933,¹⁵⁹ ale na konci května téhož roku byla zrušena. Šestitřídní se stala až v roce 1937.¹⁶⁰ Sedm tříd se tak učilo v šesti „učírnách“.¹⁶¹ Zajímavý je i poměr mezi vyučujícími a žáky, zatímco do 80. let 19. století učili do 250 žáků dva učitelé, v prvních třech desetiletích 20. století se pohyboval počet vyučovaných kolem 340 až 380, ale vyučujících přibývalo (z pěti až na sedm).¹⁶²

---

¹⁵² <https://www.zsborsice.cz/historie-skolstvi-v-borsicich/> [cit. 5. 12. 2023].

¹⁵³ <https://www.zsborsice.cz/historie-skolstvi-v-borsicich/> [cit. 5. 12. 2023].

¹⁵⁴ Kronika obce, s. 97.

¹⁵⁵ Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 16–17.

¹⁵⁶ Kronika obce, s. 93–94.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 93, SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/2//8, Přístavba školní budovy: rozpočet a účty.

¹⁵⁸ <https://www.zsborsice.cz/historie-skolstvi-v-borsicich/> [cit. 5. 12. 2023].

¹⁵⁹ Kronika obce, s. 444.

¹⁶⁰ <https://www.zsborsice.cz/historie-skolstvi-v-borsicich/> [cit. 5. 12. 2023].

¹⁶¹ Kronika obce, s. 457.

¹⁶² Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 17.

Náboženská situace

Obec byla v držbě cisterciáckého velehradského kláštera, načež byla i jeho duchovní správa úzce spjata s tímto klášteřem. Z písemných pramenů nevíme, kdy byl postaven první kostel a kdy vznikla farnost. Až na listině pro velehradský klášter z roku 1405 je zmíněn jako svědek Jakub, farář v Boršicích. Další zmínky jsou až z roku 1421, kdy došlo ke zničení kostela a fary husity. Obnova duchovní správy nastala až roku 1453. Znovuobnovená farnost byla inkorporována pod správu velehradských cisterciáků. Byla tedy do určité míry vyjmuta z pravomoci olomouckého biskupa. Do farní správy byli obsazováni velehradští řeholníci, a to až do zrušení cisterciáckého kláštera roku 1784.¹⁶³ Spolu s farářem tu od 2. poloviny 18. století do poloviny 20. století působil jeden kooperátor, který vypomáhal se správou poměrně rozsáhlé farnosti,¹⁶⁴ pod níž náležely i sousední obce Tučapy, Zlechov a Tupesy. Právě Tupesy neměly nejprůhodnější spojení, a tak se snažily o přefaření. Po čtyřech pokusech se nakonec odtrhly a v roce 1911 se staly součástí velehradské farnosti.¹⁶⁵ K vyfaření Zlechova došlo v roce 1991, kdy vznikla samostatná farnost.¹⁶⁶

Záznamy o situaci ve farnosti od poloviny 15. do poloviny 17. století chybí. Myšlenky reformace se sem, ale nejspíš také dostaly. V roce 1652 se objevuje zmínka o hereticích na farnosti, a jak měl tehdejší místní farář Pavel Fabricius pomoci k jejich návratu ke katolictví. Díky duchovním z velehradského kláštera se během 2. poloviny 17. století podařila úspěšná rekatolizace a konsolidace duchovní správy ve farnosti.¹⁶⁷ Od 2. poloviny 19. století náboženský život podporovalo několik spolků (Orel, Katolická Omladina, Mariánská Družina, spolek „Křesťanských matek a dívek“)¹⁶⁸

Podle sčítání obyvatel z roku 1930 se hlásilo ke katolictví 1573 obyvatel, k židovskému vyznání 4, k československé církvi 2, evangelík byl jeden, k jinému křesťanství 1, bez vyznání 4.¹⁶⁹

---

¹⁶³ ČOUPKOVÁ, Magdalena: Farní úřad Boršice (1749–1961), dílčí inventář, Uherské Hradiště 2019 (dále Farní úřad Boršice, úvod dílčího inventáře), s. 6.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 11.

¹⁶⁵ Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*, s. 11.

¹⁶⁶ <http://www.farnostborsice.cz/o-farnosti/> [cit. 11. 11. 2023], *Obecní kronika*, s. 148–149.

¹⁶⁷ Farní úřad Boršice, úvod dílčího inventáře, s. 6.

¹⁶⁸ *Kronika obce*, s. 98–100.

¹⁶⁹ *Historický místopis VIII*, s. 50.

Dnešní farní kostel sv. Václava má zřejmě počátky v 2. polovině 15. století, kdy byl vystavěn jako dřevěný.¹⁷⁰ Snad na počátku 18. století mělo dojít k výstavbě nového kostela, písemné zprávy dokládají zvětšení v letech 1724–48. V roce 1791 muselo dojít k jeho zabezpečení opěrnými pilíři.¹⁷¹ Konečná podoba budovy pochází z roku 1867, kdy došlo nejen k úpravě interiéru, ale také přistavěna jižní předsíň a adaptováno zvonicevé patro věže.¹⁷² V kostelním okrsku se nacházel dříve i hřbitov, kde se až do roku 1830 pohřbívalo kolem kostela. Již z roku 1829 pochází usnesení o založení nového hřbitova, na nějž obec darovala pozemek. Až roku 1872 došlo na další úpravy na hřbitově – po vyrovnání terénu byl rozdělen na dvě části: pro nepokřtěné děti (děti bez obdržení svátostí) a pro dospělé, uprostřed, okolo hlavního kříže z roku 1841, se nacházelo šest hrobových míst pro kněze.¹⁷³

Náboženský život v obci provázela i úcta k drobným sakrálním památkám. Na návsi u hasičské zbrojnice se nachází socha sv. Jana Nepomuckého pocházející z 18. století. Tu nechal postavit boršický farář Norbertus Ximenes.¹⁷⁴ Skulptura sv. Antonína stojící u kostela pochází z města Padova v Itálii. Do Čech si ji patrně někdy ve 20. či 30. letech 19. století přivezl ořechovský statkář František Reindl, který ji daroval děkanu a faráři v Boršicích Janu Nesrtovi a v roce 1885 byla socha přenesena na dnešní místo od čp. 170.¹⁷⁵ Sochu Panny Marie Neposkvrněného Početí nechali postavit v poli nad hřbitovem roku 1892 manželé Taťákoví.¹⁷⁶ V ulici Raškoun nechal roku 1893 Jan Nepomuk Studený postavit sochu Panny Marie Růžencové. Pozemek, na níž socha stojí, byl věnován panem Otrusinou. K soše se pořádala procesí.¹⁷⁷

---

¹⁷⁰ Na existenci starší stavby by mohla odkazovat fragmenty starších prvků, nalezené ve zdivu staré sakristie v roce 1962. SAMEK, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska. Sv. 1, A–I*, Praha 2003 (dále *Umělecké památky 1*, s. 94.

¹⁷¹ *Umělecké památky 1*, s. 94.

¹⁷² Tamtéž, s. 94.

¹⁷³ *Boršice – sedm a jedno století*, s. 14.

¹⁷⁴ ŽELEZNÍK, Milan: *Boršice – Památky na časy minulé*. Boršice 2013 (dále *Boršice – Památky na časy minulé*), s. 60.

¹⁷⁵ Kronika obce, s. 165.

¹⁷⁶ *Boršice – Památky na časy minulé*, s. 62.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 63.

Normy konstitutivní pro období 1850–1945:

- Stadionovo prozatímní obecní zřízení ze dne 17. března 1849 (publikováno v příloze císařského patentu ze dne 17. března 1849, č. 170/1849 ř. z.),
- výnos ministerstva vnitra ze dne 2. dubna 1849,
- výnos ministerstva vnitra č. 440/1849 ř. z.,
- výnos ministerstva vnitra ze dne 12. února 1850,
- nařízení ministra vnitra ze dne 7. března 1850, č. 116/1850 ř. z., výklad obecního zákona,
- instrukce č. 152/1850 ř. z. po vydání volební instrukce ze dne 8. dubna 1850 (min. nař. č. 7050),
- instrukce pro představené ve věcech jednání v soudních záležitostech (nařízení ministerstva spravedlnosti č. 256/1850 ř. z.),
- nařízení ministra vnitra ze dne 24. dubna 1850, č. 2 132, o dohledu okresních úřadů nad obcemi,
- nařízení ministra vnitra o dohledu politických úřadů nad obcemi v policejních záležitostech č. 496/1850 ř. z.,
- nejvyšší kabinetní přípis č. 4/1852 ř. z.,
- nařízení ministerstva vnitra č. 17/1852 ř. z., zastavení veřejných jednání obecních,
- nařízení ministerstva vnitra č. 67/1852 ř. z., potvrzování voleb obecních představenstev,
- nařízení ministra vnitra č. 46/1854 ř. z., trvání obecních zastupitelstev do vydání nového obecního zákona,
- obecní zřízení (vydáno v příloze císařského patentu č. 58/1859 ř. z., nevešlo s výjimkou ustanovení o domovském právu v platnost),
- nařízení státního ministerstva č. 261/1860 ř. z., provedení nových voleb obecních zastupitelstev,
- nařízení státního ministerstva č. 38/1861 ř. z., obnovení veřejnosti obecních jednání,
- nový říšský obecní zákon ze dne 5. března 1862, č. 18/1862 ř. z.,
- obecní zřízení a volební řád ze dne 15. března 1864 pro Moravu (č. 4/1864 z. z. m.),
- novely obecního zřízení pro Moravu zemskými zákony: č. 19/1868, 1/1882, 23/1883, 2/1890, 26/1890, 11/1891, 48/1895, 49/1895, 45/1898, 54/1898, 24/1912, 43/1912 z. z. m.,
- zákon č. 76/1919 Sb., změna a doplnění obecních zřízení a městských statutů,
- zákon č. 75/1919 Sb., řád volební v obcích republiky čsl.,
- zákon č. 163/1920 Sb., novela řádu volení v obcích,
- zákon č. 122/1933 Sb., o změnách řádu volení v obcích,
- zákon č. 329/1921 Sb., o přechodné úpravě finančního hospodaření obcí a měst,

- zákon č. 77/1927 Sb., o nové úpravě finančního hospodaření svazků územní samosprávy,
- zákon č. 169/1930 Sb., novela zákona o finančním hospodaření svazků územní samosprávy,
- zákon č. 69/1935 Sb., o finančních opatřeních v oboru územní samosprávy,
- zákon č. 80/1920 Sb., o pamětních knihách obecních,
- Německý obecní řád (Deutsche Gemeindeordnung) a zákon ze dne 14. dubna 1939 pro obce připojené od 1. října 1938 k Německu podle nařízení z 10. listopadu 1938.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Boršice, jako ostatně mnohé obce, měly uloženy obecní písemnosti u svého představeného. Tuto situaci dokládá zajímavý zápis z obecního účetnictví, kde se k roku 1864 nachází zápis, který udává pořízení obecní truhlice na spisy, k níž bylo připsáno: „Chována u starostů.“¹⁷⁸ Tato praxe trvala až do roku 1907, kdy byla upravena obecní kancelář v čp. 7, a to včetně skříně pro obecní registraturu.¹⁷⁹ Od roku 1923 v nově postavené obecní budově fungovala obecní úřadovna, dále také poštovní úřad a četnická stanice.¹⁸⁰

Do zažitých poměrů ovšem vstoupilo založení JZD, které si v roce 1951 pro svou kancelář nárokovalo místnost v budově MNV, což se projevilo v uložení obecních písemností. V roce 1964 proběhly stavební úpravy, díky nimž obecní dokumenty mohly být uloženy v suché místnosti s regály, ovšem „sem nacpány papíry bez ladu a skladu“.¹⁸¹

V té době se už v roce 1955 vzniklý okresní archiv v Uherském Hradišti snažil o převzetí spisovny obce. První pokus archiváře J. Macháčka dopadl neúspěšně. Ani úsilí v letech 1961 a 1962 o převzetí nedopadlo úspěchem. Zásahem archivního oddělení Krajské správy ministerstva vnitra v Brně, které výzvou na MNV podpořilo činnost okresního archivu, se podařilo získat písemnosti spisovny. V květnu 1966 pak došlo k hrubému třídění písemností uložených v úřadovně MNV, jednalo se o agendu obce, MNV, pastevního družstva, kontribučenského družstva, MŠR, školy, kostelního konkurenčního výboru a JZD. K převzetí dokumentů obecního úřadu došlo 23. 5. 1966 při skartačním řízení v budově MNV za účasti předsedy MNV J. Šedy a archivářů M. Jaškové a Č. Cigánka¹⁸² a ještě v létě byla vytvořena archivní pomůcka. Samotné převzetí patrně neproběhlo v naprosté shodě, původně zjištěné nejstarší protokolní knihy obecního výboru a zastupitelstva, část spisového a účetního materiálu nebyly předány do archivu, dokonce si ještě v průběhu přebírky několik robotních vyvazovacích protokolů ponechal předseda MNV J. Šeda.¹⁸³

Většina archiválií byla převzata na základě přejímacího protokolu z 23. 5. 1966 a vzata do evidence v přírůstkové knize pod přírůstkovým číslem 22/66 (čj. 348/66).¹⁸⁴ V roce 2018

---

¹⁷⁸ Původní AP, s. 18.

¹⁷⁹ Tamtéž, s.18.

¹⁸⁰ SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. č. 2/2/2//10, Stavba četnické stanice, poštovního a obecního úřadu, 1922–1924.

¹⁸¹ Původní AP, s.18.

¹⁸² Tamtéž, s.18.

¹⁸³ Tamtéž, s. 18.

¹⁸⁴ Tamtéž, s.18 a původní NAD z 25. 5. 1986, resp. 7. 2. 2001.

byly ovšem evidovány na obecním úřadě dokumenty (2 knihy a 2 složky), které doposud nebyly předány.¹⁸⁵

---

¹⁸⁵ Viz Příloha č. 1 k čj. MZA 8290/2018 (jednalo se o obecní kroniku z let [1924]–1941 a zápisy obecního výboru z let 1880–1915, dále o plakáty k akcím z let 1936–1943 a seznam voličů do senátu, zemského a okresního zastupitelstva z roku 1935.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Fond byl dochován torzovitě bez původního registraturního systému, a to z let 1799–1945 (1951), přičemž souvislejší řady dokumentů lze zaznamenat od 20. let potažmo 30. let 20. století. Dochované dokumenty byly vedeny především v češtině, ale i němčině.

Torzovitost materiálů a chybějící stopy po původní ukládacím systému ovlivnila práce na zpřístupnění fondu, kdy bylo zvoleno tehdy platné umělé schéma pro obecní písemnosti. V srpnu a září roku 1966 tak došlo k třídění archivního materiálu, vytvoření inventáře a úvodu k fondu Obecní úřad Boršice Marií Jaškovou. Na zpřístupnění archiválií participoval také Miloslav Pojsl, posluchač II. ročníku archivní školy, kdy v rámci studijní praxe provedl kontrolu, štítkování a uložení fondu, dále byl prověřen rešerší informací k úvodu inventáře z jiných zdrojů.¹⁸⁶ Při generální inventuře v roce 2013 byla tato archivní pomůcka zrušena.¹⁸⁷ S ohledem na zájem badatelů o obecní samosprávy došlo k reinventarizaci podle nových Základních pravidel pro zpracování archiválií a metodického pokynu pro typ fondu archivu obcí z roku 2017. Při zpracování bylo vzhledem k zmíněné absenci původního ukládacího systému využito umělé pořádací schéma dle přílohy č. 2 metodického pokynu pro zpracování fondu typu „Archiv obce“ z roku 2017, které bylo místy zjednodušeno s ohledem na objem archiválií. Úřední knihy byly rozšířeny v základním popisu o nepovinné údaje (jazyk, velikost, fyzický stav a vazba).

Z fondu byl vyřazen spis *Pozemky majitelů z Boršic v k. ú. Uherský Ostroh: evidence plateb daně ze zemědělské půdy* o rozsahu 0,02 bm kvůli časovému rozsahu tohoto spisu a přesunut do fondu MNV Boršice.¹⁸⁸ Vnitřní skartace nebyla potřeba.¹⁸⁹ Nový rozsah fondu činí 2,21 bm, oproti původním 2 bm, a to z důvodu přemanipulováním fondu, změn obalů a kartonů.¹⁹⁰

---

¹⁸⁶ Původní AP, s. 20.

¹⁸⁷ NAD 111.

¹⁸⁸ Protokol o přesunu č. j.: MZA 10801/2022 ze dne 25. 7. 2022.

¹⁸⁹ Skartace proběhla již při převzetí písemností v květnu 1966 – jednalo se o „knihy psů a koček pro nepřesné údaje, mlecí povolení denní záznamy, trochu nečitelných potvrzenek o váze ani ne 5 kg.“ (Původní AP, s. 19).

¹⁹⁰ V původní AP byly propiskou doplněny některé archiválie, které se přidaly do fondu pravděpodobně později, ale formálně chybí zápis o těchto přírůstcích v evidenčním listu NAD.

Archivní soubor je uzavřený a další přírůstky se nepředpokládají. Nelze vyloučit přidání jednotlivostí,¹⁹¹ které se najdou v budoucnu (ze zmíněných dokumentů v předchozí kapitole lze zmínit především pamětní knihu obce z let [1924]–1941.¹⁹²

Inventarizované úřední knihy se nacházejí ve značné části v dobrém fyzickém stavu, až na některé s poškozenou vazbou. Spisy jsou v dobrém fyzickém stavu.

Archivní soubor byl uspořádán podle přílohy č. 2 Metodického pokynu č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ Archivní správy MV ČR z 1. 4. 2017, čj. MV-35224/AS-2017.¹⁹³ Archivní popis vychází ze Základních pravidel pro zpracování archiválií (verze 3.1 z roku 2022)¹⁹⁴ a Metodiky tvorby archivního popisu v pořádacím programu ELZA (s výjimkou popisu původce a tvorby přístupových bodů), verze 2.¹⁹⁵

---

¹⁹¹ Příloha č. 1 k čj. MZA 8290/2018.

¹⁹² Kronika se nenašla při kontrole obecního úřadu v roce 2019. Viz Protokol o kontrole čj. MZA 8674/2019. Za ztrátu kroniky a její nedodání okresnímu archivu Uherské Hradiště byla obci Boršice udělena pokuta Moravským zemským archivem Brno.

¹⁹³ <https://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D> [cit. 13. 12. 2023].

¹⁹⁴ <https://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d> [cit. 13. 12. 2023].

¹⁹⁵ *Metodika tvorby archivního popisu v pořádacím programu ELZA (s výjimkou popisu původce a tvorby přístupových bodů), verze 2.* Brno 2019.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

I přes mezerovité dochování fondu můžeme získat důležité informace k dějinám obce a fungování obecního úřadu. Historii obce zachycuje kronika (ref. ozn. 2/1/3//8) z let 1925–1935, ve které najdeme mimo jiné informace o hospodářství, školství a kulturní činnosti, stručné zápisy o situaci v 2. polovině 19. století a výpisy z lánového rejstříku, tereziánského a josefínského katastru. Druhý díl kroniky z let 1935–1955, který by pokryl historii v období 1935–1945, nenajdeme ve fondu Archiv obce Boršice, nýbrž ve fondu Místní národní výbor Boršice.

Nejstaršími archiváliemi fondu jsou dokumenty datované před rokem 1848. Nejstarší dochovanou archiválií ve fondu je robotní dávková knížka čp. 241 (ref. ozn. 1//1) z let 1799–1848.

O fungování samosprávy svědčí nesterpně dochované materiály, ať jsou to zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva nebo záznamy o obecních příslušnících a jejich podpoře. Ve fondu najdeme spisy se stavebními záležitostmi především obecních, mezi které patří přístavba a oprava školní budovy, stáj pro plemenné býky, stavba okresních silnic a obecní cesty, úprava potoka a stavba kanalizace, ale i elektrifikace či meliorace s účty a technickými výkresy. Od 20. let 20. století je k dispozici i ucelená řada účetní agendy obce, která může objasnit nejen boršické záležitosti, ale i obecnější tendence v hospodaření obecní samosprávy.

Poměrně ucelenou představu o jednotlivých obyvatelích je možné získat z matrik domovských příslušníků (ref. ozn. 2/1/1//1, 2/1/1//2, 2/1/1//3) a evidence příznání domovské příslušnosti občanů (ref. ozn. 2/1/1//4), rozdělené abecedně do 6 spisů a obsahující žádosti a příznání domovské příslušnosti.

Další informace o obci jako církevní záležitosti, obecní hospodaření, školství, spolkové a družstevní činnosti najdeme ve fondech: Farní úřad Boršice, Kostelní konkurenční výbor Boršice, Místní školní rada Boršice, Národní škola Boršice, Živnostenská škola pokračovací Boršice, Spořitelní a záloženský spolek Boršice, Kontribučenská záložna Boršice, Pastervní družstvo Boršice, dále také v souborech Místní národní výbor Boršice, Okresní úřad Uherské Hradiště a Okresní národní výbor Uherské Hradiště. Všechny uloženy ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště. Pro starší období se jako vhodný studijní materiál jeví fondy spojené s patrimoniální správou (Velkostatek Velehrad, příp. Cisterciáci Velehrad v MZA Brno).

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Fond o velikosti 2,1 bm (evidenční jednotky: ukn 54, ppr 2, kar 7) uspořádala, inventář vyhotovila a úvodem opatřila Milena Hoangová ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště v letech 2019–2023.

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	226302010/111	1	
	Archiv obce Boršice		
1	1	2	
	Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850		
2	1//1	3	9/1
	neplatné inventární číslo: 102		
	Robotní dávková knížka čp. 241		1799 – 7. 8. 1848
	úřední kniha: 1; EJ		
	němčina; poškozená; šířka 190 mm, výška 225 mm, hloubka 5 mm; papírová vazba		
2	1//2	4	9/2
	Výpisy z pozemkových knih, převody pozemků rodiny Nožičkových		1802–1839
	čeština		
2	1//3	5	9/3
	neplatné inventární číslo: 104		
	Svatební smlouva Matouše Gabriela a Barbory Šimíkové		1807
	čeština		
2	1//4	6	9/4
	Potvrzení cechu čizmířského z Nového Města na Váhom o zaměstnání pro tovaryše Josefa Lukovku z Boršic		1844
	čeština		
1	2	7	
	Obecní úřad 1850–1945		
2	2/1	8	
	Obec a její správa		
3	2/1/1	9	
	Domovské právo		
4	2/1/1//1	10	1/1
	neplatné inventární číslo: 105		
	Matrika domovských příslušníků		1857–1869
	úřední kniha: 1; EJ		
	čeština; poškozená vazba; šířka 262 mm, výška 373 mm, hloubka 10 mm; polokožená vazba		
4	2/1/1//2	11	1/2
	neplatné inventární číslo: 3		
	Matrika domovských příslušníků – čísla popisná		6. 4. 1917 – 1929
	úřední kniha: 1; EJ		
	čeština; poškozená; šířka 255 mm, výška 403 mm, hloubka 32 mm; poloplátěná vazba		
4	2/1/1//3	12	16
	neplatné inventární číslo: 4		
	Matrika domovských příslušníků – čísla popisná		1930–1941
	úřední kniha: 1; EJ		
	čeština; chybí hřbet; šířka 255 mm, výška 420 mm, hloubka 70 mm; poloplátěná vazba		
4	2/1/1//4	13	
	neplatné inventární číslo: 5		
	Evidence přiznání domovské příslušnosti občanů: domovské listy, žádosti, přiznání domovské příslušnosti		
	čeština, němčina		

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
5	2/1/1//4/1 A-Č	14	9/5 1876-1948
5	2/1/1//4/2 D-G	15	10/1 1880-1948
5	2/1/1//4/3 H-K	16	10/2 1863-1948
5	2/1/1//4/4 L-P	17	11/1 1880-1949
5	2/1/1//4/5 R-T	18	11/2 1878-1949
5	2/1/1//4/6 U-Z	19	11/3 1875-1948
4	2/1/1//5 neplatné inventární číslo: 6 Výkaz o vydaných domovských listech (1863-5. 4. 1935), Vysvědčení mravů a zachovalosti (3. 1. 1932-3. 3. 1935), Vydání čeledních a pracovních knížek (8. 6. 1913-1. 2. 1930), Vysvědčení chudoby (5. 6. 1920-13. 3. 1935) úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřbet; šířka 245 mm, výška 400 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	20	1/3 1863-1935
4	2/1/1//6 neplatné inventární číslo: 7 Výkaz o vydaných domovských listech úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřbet; šířka 207 mm, výška 336 mm, hloubka 30 mm; kožená vazba	21	1/4 15. 4. 1935 - 19. 5. 1944
4	2/1/1//7 neplatné inventární číslo: 39 Žádosti o přijetí do svazku obce (Fr. Sýkora s rodinou, Jan Helia, Roza Lorenz geb. Gabriel, Jan Veselý, Josef Pavlů) čeština	22	11/4 1942-1945
3	2/1/2 Volební záležitosti	23	
4	2/1/2//1 neplatné inventární číslo: 19 Volební kandidátské listy čeština	24	12/1
5	2/1/2//1/1 Obecní zastupitelstvo: č. 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14	25	1931
5	2/1/2//1/2 Okresní zastupitelstvo: č. 1, 3, 12	26	1935
5	2/1/2//1/3 Zemské zastupitelstvo: č. 3, 9, 10, 21	27	1935
4	2/1/2//2 neplatné inventární číslo: 19 Voličské seznamy	28	12/2 1909-1935

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	čeština		
4	2/1/2//3 neplatné inventární číslo: 19 Sborové listiny III. sboru pro obecní volby čeština	29	12/3 1912
4	2/1/2//4 neplatné inventární číslo: 19 Hlasovací listiny I. a II. sboru obecní volby čeština	30	12/4 1913
4	2/1/2//5 neplatné inventární číslo: 19 Protějšší listiny I. a II. sboru obecní volby čeština	31	12/5 1913
4	2/1/2//6 neplatné inventární číslo: 20 Námítky Václava Vidmocha proti volbě obecního zastupitelstva čeština	32	12/6 5. 10. 1931
3	2/1/3 Všeobecná správní činnost obce	33	
4	2/1/3//1 neplatné inventární číslo: 1 Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřbet; šířka 254 mm, výška 420 mm, hloubka 51 mm	34	17 2. 2. 1916 - 1. 2. 1936
4	2/1/3//2 neplatné inventární číslo: 25 Schůze obecního zastupitelstva: pozvánky na schůze, listiny přítomných a vyhlášky čeština	35	12/7 1921-1944
4	2/1/3//3 neplatné inventární číslo: 2 Kniha protokolů finanční komise úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozený hřbet; šířka 215 mm, výška 338 mm, hloubka 10 mm	36	2/1 13. 3. 1932 - 23. 5. 1947
4	2/1/3//4 Zápis ze schůze finanční komise čeština	37	12/8 11. 2. 1941
4	2/1/3//5 neplatné inventární číslo: 23 Osvědčení Františka Andryška výkonným členem Národního souručenství čeština	38	12/9 6. 8. 1942
4	2/1/3//6 neplatné inventární číslo: 16, 17 Podací protokol podací protokol: 1; EJ čeština; chybí hřbet; šířka 250 mm, výška 390 mm, hloubka 20 mm	39	2/2 7. 1. 1909 - 25. 11. 1913

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datec
4	2/1/3//7 neplatné inventární číslo: 18 Podací protokol podací protokol: 1; EJ čeština; chybí hřbet; šířka 260 mm, výška 415 mm, hloubka 40 mm	40	2/3 15. 4. 1935 - 19. 5. 1944
4	2/1/3//8 neplatné inventární číslo: 1a Pamětní kniha obce Boršice u Buchlovic úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 402 mm, hloubka 42 mm; kožená vazba	41	18 1925-1935
2	2/2 Správa obecního majetku	42	
3	2/2/1 Evidence obecního majetku a rozpočtového hospodaření obce	43	
4	2/2/1//1 neplatné inventární číslo: 35 Obecní inventáře: výkazy movitého a nemovitého majetku, dluhů a závazků čeština, němčina	44	12/10 1926-1944
4	2/2/1//2 neplatné inventární číslo: 35 Hlavní obecní rozpočty čeština, němčina	45	12/11 1942-1943
4	2/2/1//3 Přípis k dávkám obecního rozpočtu němčina	46	12/12 3. 12. 1943
4	2/2/1//4 neplatné inventární číslo: 35 Rozpočet a výroční účet obecní o nákladech a vydržování veřejných plemenků němčina, čeština	47	12/13 1940-1944
4	2/2/1//5 neplatné inventární číslo: 35 Přiznání k vyměření poplatkového ekvivalentu z pozemků a budov s příslušenstvím: mimo jiné všeobecné knihovny výpisy němčina, čeština	48	12/14 [1941]-[1945]
4	2/2/1//6 neplatné inventární číslo: 35 Hlavní výroční obecní účet němčina, čeština	49	12/15 1946-1947
4	2/2/1//7 neplatné inventární číslo: 64 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 265 mm, výška 409 mm, hloubka 15 mm; poloplátěná vazba	50	3/1 1926
4	2/2/1//8	51	3/2

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
	neplatné inventární číslo: 65 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 262 mm, výška 408 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1927
4	2/2/1//9	52	3/3
	neplatné inventární číslo: 66 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 395 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1933
4	2/2/1//10	53	3/4
	neplatné inventární číslo: 67 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 258 mm, výška 390 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1934
4	2/2/1//11	54	3/5
	neplatné inventární číslo: 68 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 258 mm, výška 392 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1935
4	2/2/1//12	55	3/6
	neplatné inventární číslo: 69 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 258 mm, výška 394 mm, hloubka 11 mm; poloplátěná vazba		1936
4	2/2/1//13	56	3/7
	neplatné inventární číslo: 70 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 403 mm, hloubka 18 mm; poloplátěná vazba		1937
4	2/2/1//14	57	3/8
	neplatné inventární číslo: 71 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 403 mm, hloubka 12 mm; poloplátěná vazba		1938
4	2/2/1//15	58	4/1
	neplatné inventární číslo: 72 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 259 mm, výška 402 mm, hloubka 13 mm; poloplátěná vazba		1939
4	2/2/1//16	59	4/2
	neplatné inventární číslo: 73 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 262 mm, výška 402 mm, hloubka 12 mm; poloplátěná vazba		1940
4	2/2/1//17	60	4/3
	neplatné inventární číslo: 74 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 263 mm, výška 400 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1941

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
4	2/2/1//18 neplatné inventární číslo: 75 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 400 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	61	4/4 1942
4	2/2/1//19 neplatné inventární číslo: 76 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 259 mm, výška 400 mm, hloubka 13 mm; poloplátěná vazba	62	4/5 1943
4	2/2/1//20 neplatné inventární číslo: 77 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 264 mm, výška 412 mm, hloubka 13 mm; poloplátěná vazba	63	4/6 1944
4	2/2/1//21 neplatné inventární číslo: 78 Hlavní účetní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 260 mm, výška 406 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	64	4/7 1945
4	2/2/1//22 neplatné inventární číslo: 79 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 338 mm, hloubka 25 mm; poloplátěná vazba	65	5/1 1924-1926
4	2/2/1//23 neplatné inventární číslo: 80 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 213 mm, výška 337 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	66	5/2 1927
4	2/2/1//24 neplatné inventární číslo: 81 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 210 mm, výška 337 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	67	5/3 1928
4	2/2/1//25 neplatné inventární číslo: 82 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 210 mm, výška 337 mm, hloubka 5 mm; poloplátěná vazba	68	5/4 1929
4	2/2/1//26 neplatné inventární číslo: 83 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 340 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba	69	5/5 1930
4	2/2/1//27 neplatné inventární číslo: 84 Pokladní deník	70	5/6 1931

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
	úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 343 mm, hloubka 7 mm; poloplátěná vazba		
4	2/2/1//28	71	5/7
	neplatné inventární číslo: 85 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 213 mm, výška 335 mm, hloubka 8 mm; poloplátěná vazba		1932
4	2/2/1//29	72	5/8
	neplatné inventární číslo: 86 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 214 mm, výška 339 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1933
4	2/2/1//30	73	5/9
	neplatné inventární číslo: 87 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 205 mm, výška 337 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1934
4	2/2/1//31	74	5/10
	neplatné inventární číslo: 88 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 213 mm, výška 340 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1935
4	2/2/1//32	75	6/1
	neplatné inventární číslo: 89 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 209 mm, výška 340 mm, hloubka 6 mm; poloplátěná vazba		1936
4	2/2/1//33	76	6/2
	neplatné inventární číslo: 90 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 335 mm, hloubka 17 mm; poloplátěná vazba		1937
4	2/2/1//34	77	6/3
	neplatné inventární číslo: 91 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 211 mm, výška 335 mm, hloubka 9 mm; poloplátěná vazba		1938
4	2/2/1//35	78	6/4
	neplatné inventární číslo: 92 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 336 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1939
4	2/2/1//36	79	6/5
	neplatné inventární číslo: 93 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 335 mm, hloubka 9 mm; poloplátěná vazba		1940
4	2/2/1//37	80	6/6

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datec
	neplatné inventární číslo: 94 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 210 mm, výška 335 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1941
4	2/2/1//38	81	6/7
	neplatné inventární číslo: 95 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 335 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1942
4	2/2/1//39	82	6/8
	neplatné inventární číslo: 96 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozený hřbet; šířka 206 mm, výška 334 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1943
4	2/2/1//40	83	6/9
	neplatné inventární číslo: 97 Pokladní deník úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozený hřbet; šířka 208 mm, výška 295 mm, hloubka 10 mm; papírová vazba		1944
4	2/2/1//41	84	2/4
	neplatné inventární číslo: 98 Sborník obecních příjmů úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 250 mm, výška 395 mm, hloubka 20 mm; poloplátěná vazba		1931-1943
4	2/2/1//42	85	13/1
	neplatné inventární číslo: 24 Revize obecního hospodaření čeština		1943-1947
4	2/2/1//43	86	2/5
	neplatné inventární číslo: 98a Sborník k hlavní knize: výkaz o prodeji trávy a ovoce, poplatky za používání obecních pastvin, aktivní nedoplatky, záznam přihlášek dobytka na pastvu úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozená; šířka 215 mm, výška 350 mm, hloubka 5 mm; papírová vazba		1931-1932
4	2/2/1//44	87	13/2
	Účetní doklady za rok 1905: mimo jiné služné obecního výboru, milodary pro nemocnice a organizace čeština, němčina		1905
4	2/2/1//45	88	13/3
	Stvrzenky o výplatě z obecní pokladny za práci pro obec čeština		29. 4. 1934
4	2/2/1//46	89	13/4
	Dlužní list se zástavou na obecní nemovitosti čeština		1905
3	2/2/2	90	
	Obecní pozemky a budovy		
4	2/2/2//1	91	13/5

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
	Kvitanice k výnosu práva na obecních pozemcích čeština		1920
4	2/2/2/2	92	13/6
	Prodej obecního pozemku Julii Chrapkové čeština		12. 6. 1936 – 9. 7. 1936
4	2/2/2/3	93	13/7
	Žádost Kateřiny Frýzové o pronájem obecního pozemku před svým domem čeština		1933-1935
4	2/2/2/4	94	13/8
	neplatné inventární číslo: 32 Nájemní protokoly o pronájmu obecních nemovitostí čeština		1898-1944
4	2/2/2/5	95	13/9
	neplatné inventární číslo: 22 Doplnění pozemkové knihy: odpis a přípis dílců bývalé cesty p. č. 4833 čeština		1937-1938
4	2/2/2/6	96	13/10
	neplatné inventární číslo: 34 Žádosti občanů o odprodej části obecních pozemků jako stavební místo čeština		1937-1945
4	2/2/2/7	97	13/11
	neplatné inventární číslo: 31 Směnná smlouva obce s občanem Kedroněm čeština		17. 9. 1940
4	2/2/2/8	98	13/12
	neplatné inventární číslo: 26 Přístavba školní budovy: rozpočet a účty čeština		1905-1923
4	2/2/2/9	99	13/13
	neplatné inventární číslo: 33 Účet za ohradu a vrata hospody čeština		1906
4	2/2/2/10	100	13/14
	neplatné inventární číslo: 26 Stavba četnické stanice, poštovního a obecního úřadu: rozpočet, účty, plány, stížnost na nevyhovující prostory poštovního úřadu s bytem a výší nájemného čeština		1922-1924
4	2/2/2/11	101	13/15
	neplatné inventární číslo: 26 Stavba hasičského skladiště: účet, žaloba stavitele Wintera za neplacení účtu za postavení čeština		1923-1925
3	2/2/3	102	

Lesy a obecní movité majetky

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datace
4	2/2/3//1 neplatné inventární číslo: 36 Seznam obcí sdružených ve Svazu pro vyvlastnění lesů čeština	103	13/16 28. 11. 1928
4	2/2/3//2 neplatné inventární číslo: 37 Lesní družstvo Osvětimany: jednání o přístup, schválení, stanovy čeština	104	13/17 1933-1938
4	2/2/3//3 neplatné inventární číslo: 33 Projednání stížností obcí na pronajímatele Lesní družstvo Osvětimany čeština	105	13/18 1938
4	2/2/3//4 neplatné inventární číslo: 26 Obecní stáje pro býky a letní stáje: stavební plány, subvence, rozpočet a účty čeština	106	13/19 1923-1942
4	2/2/3//5 Poplatky za pastvu dobytka, prodej třešní čeština	107	13/20 1926
4	2/2/3//6 neplatné inventární číslo: 60 Smlouva o umístění plemeníka čeština	108	13/21 1933-1940
4	2/2/3//7 neplatné inventární číslo: 38 Výběrčí listina poplatků z krav čeština	109	13/22 1937
2	2/3 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek	110	
3	2/3/1 Evidence pobytu, dohled nad potulnými osobami	111	
4	2/3/1//1 neplatné inventární číslo: 9 Kniha cizích příslušníků úřední kniha: 1; EJ čeština; poloplátěná vazba; šířka 255 mm, výška 395 mm, houbka 30 mm	112	7/1 1920-1948
3	2/3/2 Veřejná doprava a spoje	113	
4	2/3/2//1 neplatné inventární číslo: 26 Zřízení telefonní ústředny a telegrafního úřadu: udělení souhlasu Ředitelstvím pošt a telegramů čeština	114	13/23 1923-1925
4	2/3/2//2	115	13/24

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	neplatné inventární číslo: 28 Dálkový telefonní spoj: plány, souhlas Zemského úřadu v Brně, protokol vyhledání a zajištění trati čeština		1935-1938
3	2/3/3	116	
Stavební záležitosti			
4	2/3/3//1	117	13/25
	neplatné inventární číslo: 26 Stavba železobetonového mostu: návrh, stavební podmínky čeština		1892-1912
4	2/3/3//2	118	13/26
	neplatné inventární číslo: 26 Rozpočet na stavbu obecní cesty čeština		1910
4	2/3/3//3	119	13/27
	neplatné inventární číslo: 26 Stavba okresních silnic: stanovení silničních ochranných pásem při protektorátních silnicích (okresních silnic ev. č. 36, 37, obecní silnice do Nedakonic), vydláždění okresní silnice; jména majitelů pozemků, kteří je odprodali na stavbu silnice čeština, němčina		1931-1937
4	2/3/3//4	120	13/28
	neplatné inventární číslo: 26 Výplatní listiny na úpravách cest čeština		1936-1937
4	2/3/3//5	121	13/29
	neplatné inventární číslo: 26 Zřízení kanalizace: kolaudační protokol provedené kanalizace při okresní silnici Zlechov, výplatní listiny, účty čeština		1924-1941
4	2/3/3//6	122	13/30
	neplatné inventární číslo: 26 Meliorace svážného území: plány, hospodaření, kolaudační nález, revize meliorace čeština		1902-1941
4	2/3/3//7	123	13/31
	neplatné inventární číslo: 26 Regulace potoku: schválení úprav, rozpočet, vyhlášky obecního zastupitelstva, účty, plány, výplatní listiny, korespondence čeština		1932-1939
4	2/3/3//8	124	13/32
	neplatné inventární číslo: 26 Rekonstrukce jezu na boršickém potoku: protokol o kolaudaci, výměr čeština		1938
4	2/3/3//9	125	13/33
	neplatné inventární číslo: 27 Elektrifikace obce: úřední jednání, korespondence, rozpočet,		1927-1934

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	příhlášky k odběru čeština		
4	2/3/3//10	126	13/34
	Protokol o stavební komisi: žádost manželů Josefa a Julie Gargulákových o povolení k přestavbě obytných místností čeština		[1901]-[1945]
3	2/3/4	127	
	Zdravotní a veterinární záležitosti		
4	2/3/4//1	128	7/2
	neplatné inventární číslo: 15 Protokol o prohlídce masa úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozená vazba; šířka 250 mm, výška 390 mm, hloubka 20 mm; poloplátěná vazba		1884-1936
4	2/3/4//2	129	14/1
	neplatné inventární číslo: 47 Očkovací seznamy dětí: 1921-1923, 1925, 1927-1929, 1932, 1934, 1937-1941 čeština		1921-1941
4	2/3/4//3	130	14/2
	neplatné inventární číslo: 51 Oznámení o očkování dětí a hlášení o závadnosti studny u čp. 86 čeština		1932
3	2/3/5	131	
	Záležitosti dohledu nad veřejnou mravností		
4	2/3/5//1	132	7/3
	neplatné inventární číslo: 8 Kniha o záznamech vydaných vysvědčení zachovalosti a chudoby (9. 4. 1935-18. 8. 1951), Osvědčení o státní a národní spolehlivosti (22. 5. 1935-22. 9. 1951) úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 250 mm, výška 395 mm, hloubka 10 mm; poloplátěná vazba		1935-1951
4	2/3/5//2	133	14/3
	neplatné inventární číslo: 40 Žádost o vysvědčení zachovalosti Milady Hlaváčkové roz. Kropáčové čeština		1943
2	2/4	134	
	Působení obce ve veřejném zájmu		
3	2/4/1	135	
	Chudinství a sociální péče		
4	2/4/1//1	136	14/4
	neplatné inventární číslo: 48 Podpory občanům a sociální výpomoc čeština, němčina		1934-1937
4	2/4/1//2	137	14/5
	neplatné inventární číslo: 49 Seznam nadací a fondů spravovaných obcí		1942

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Datece
	čeština		
4	2/4/1//3	138	14/6
	Vedlejší rozpočty a účty samostatného obecního chudinského fondu čeština, němčina		1941-1944
4	2/4/1//4	139	14/7
	neplatné inventární číslo: 51 Sběrací listiny na německý červený kříž čeština		leden 1900 – prosinec 1949
3	2/4/2	140	
	Školství		
4	2/4/2//1	141	14/8
	neplatné inventární číslo: 136 Rozpočet školních potřeb (1935, 1943) čeština		1935-1943
4	2/4/2//2	142	14/9
	neplatné inventární číslo: 137 Výroční školní účet za rok (1934,1945) čeština		1935-1946
4	2/4/2//3	143	14/10
	neplatné inventární číslo: 57 Sběr chroustů žactvem školy čeština		1934
3	2/4/3	144	
	Kultura		
4	2/4/3//1	145	14/11
	neplatné inventární číslo: 48 Zřízení kina: udělení kinolicence čeština		1941-1942
2	2/5	146	
	Spolupůsobení ve státních, všeobecně správních a bezpečnostních záležitostech		
3	2/5/1	147	
	Matriční a soudní záležitosti		
4	2/5/1//1	148	14/12
	neplatné inventární číslo: 41 Výskyt jména František Gabriel dle matrik obce čeština		8. 9. 1924
4	2/5/1//2	149	14/13
	Změna příjmení Josefa Zuckera na Cukr čeština		8. 2. 1936
4	2/5/1//3	150	14/14
	neplatné inventární číslo: 42 Rozvod manželství Franze a Marie Tesařových němčina		15. 3. 1944

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
4	2/5/1//4 neplatné inventární číslo: 52 Oznámení o trestancích čeština	151	14/15 16. 4. 1943 - 28. 5. 1945
3	2/5/2 Vojenské záležitosti	152	
4	2/5/2//1 neplatné inventární číslo: 10 Domobranecké seznamy čeština, němčina	153	14/16 1869-1902
4	2/5/2//2 neplatné inventární číslo: 11 Ohlašovací kniha mužstva úřední kniha: 1; EJ čeština; poškozený hřbet; šířka 225 mm, výška 390 mm, hloubka 20 mm; poloplátěná vazba	154	7/4 21. 11. 1901 - 15. 12. 1928
4	2/5/2//3 neplatné inventární číslo: 10, 43 Seznamy osob odvodem povinných čeština, němčina	155	14/17 1873-1937
4	2/5/2//4 neplatné inventární číslo: 10 Seznámení osob taxou vojenskou povinných čeština, němčina	156	14/18 1894-1904
4	2/5/2//5 neplatné inventární číslo: 44, 45 Branná výchova - středisko Boršice, seznam spolupracovníků branné výchovy čeština	157	14/19 15. 7. 1937 - 1939
4	2/5/2//6 Propouštěcí listina z obrany zemské Jana Kutalka čeština, němčina	158	14/20 1871
4	2/5/2//7 Zeměbranecký pas Wenzla Bubíka čeština, němčina	159	14/21 1891-1901
3	2/5/3 Daňové a katastrální záležitosti	160	
4	2/5/3//1 neplatné inventární číslo: 100 Předpis daní a obecních dávek úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřbet, poškozené desky; šířka 262 mm, výška 403 mm, hloubka 53 mm; papírová vazba	161	9/6 1937-1938
4	2/5/3//2 Měsíční výkazy berního úřadu v Uherském Hradišti o hospodaření obce s obecními přírážkami čeština	162	15/1 1937
4	2/5/3//3	163	8/1

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	neplatné inventární číslo: 12 Parcelní protokol úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřebet; šířka 250 mm, výška 400 mm, hloubka 40 mm; polokožená vazba		[1901]-[1945]
4	2/5/3//4	164	8/2
	neplatné inventární číslo: 13 Parcelní protokol úřední kniha: 1; EJ čeština; chybí hřebet; šířka 250 mm, výška 370 mm, hloubka 20 mm; poloplátěná vazba		[1901]-[1945]
4	2/5/3//5	165	8/3
	neplatné inventární číslo: 14 Pozemnostní kniha úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 250 mm, výška 385 mm, hloubka 30 mm; polokožená vazba		[1940]-[1945]
4	2/5/3//6	166	15/2
	neplatné inventární číslo: 29 Převody obecních nemovitostí: souhlasy okresního soudu v Uherském Hradišti se zápisem do pozemnostní knihy a podklady pro něj čeština		1929-1943
4	2/5/3//7	167	15/3
	neplatné inventární číslo: 30 Žádost obce o oddělení části pozemků k veřejnému statku čeština		28. 1. 1937
4	2/5/3//8	168	15/4
	Pozemnostní arch č. 200 čeština		1942
4	2/5/3//9	169	15/5
	neplatné inventární číslo: 53 Vyprošťovací listy z robot čp. 174, 52, 35, 92 čeština		1851
4	2/5/3//10	170	15/6
	neplatné inventární číslo: 105 I. pozemková reforma: poradní sbor za obec Boršice, seznam pachtýřů pozemků čeština		1922-1923
4	2/5/3//11	171	15/7
	Nájemní smlouva pole Anny a Jana Bartošíkových zastoupených Janem Bilíkem s nájemníky čeština		[1938]-[1940]
4	2/5/3//12	172	2/6
	neplatné inventární číslo: 99 Pomocná účetní kniha pro dávku ze psů úřední kniha: 1; EJ čeština; šířka 212 mm, výška 340 mm, hloubka 8 mm; poloplátěná vazba		1941-1943
3	2/5/4	173	
	Zemědělství		
4	2/5/4//1	174	15/8

Úrov.	Označení Obsah	Poř. č.	Ukládací číslo Date
	neplatné inventární číslo: 58 Seznam chovatelů hovězího dobytka čeština		1937
4	2/5/4//2	175	15/9
	neplatné inventární číslo: 59 Soupis hospodářských zvířat: obecní sumář čeština, němčina		1943-1945
4	2/5/4//3	176	15/10
	Soupis sčítání ploch kultur a osevu: obecní sumář čeština, němčina		1941-1945
4	2/5/4//4	177	15/11
	neplatné inventární číslo: 61 Obecní přehled o dodávkách mléka a dobytka, obilí čeština, němčina		1943-1945
4	2/5/4//5	178	15/12
	neplatné inventární číslo: 62 Očekávaná dodávka obilí ze sklizně čeština, němčina		1943
4	2/5/4//6	179	15/13
	neplatné inventární číslo: 63 Seznam pěstitelů brambor čeština		30. 11. 1944
4	2/5/4//7	180	15/14
	neplatné inventární číslo: 57 Sčítání ovocného stromoví čeština		1944
4	2/5/4//8	181	15/15
	neplatné inventární číslo: 55 Zkoušení vzorků půdy: jména vlastníků, členové půdní komise čeština, němčina		1940-1944
3	2/5/5	182	
	Záležitosti státní a sociální péče		
4	2/5/5//1	183	15/16
	Výplatní listiny na nouzových pracích v době nezaměstnanosti (oprava cest, tlučení kamene apod.) z let 1934, 1936 a 1937 čeština		1934-1937
4	2/5/5//2	184	15/17
	Umístění almužníka Matěje Habáně v ústavu: korespondence s farním úřadem českobratrské církve evangelické v Uherském Hradišti čeština		24. 2. 1942

Přílohy

Vnitřní struktury

Pudmistři do roku 1850¹⁹⁶

Martin Bilík 1794 – 1796

František Gabriel 1797 – 1800

Pavel Gabriel 1800 – 1802

František Helia 1803 – 1807

František Havlíček 1808 – 1812 (+)

Emerik Bilík 1812 – 1815

Pavel Gabriel 1816 – 1821

Pavel Gabrhel – 1826

František Helia 1826 – 1829

Jan Krsička 1830 – 1831

Antonín Staufčík 1831 – 1832

František Helia 1832 – 1833

Jan Dvouletý 1833 – 1834

Karel Kraťoch 1834 – 1836

Jan Krpálek 1836 – 1837

Tomáš Mareček 1838 – 1841

František Tat'ák, čp. 220 1841 – 1843

Karel Kraťoch 1843 – 1844

Jan Hlaváček 1844 – 1845

František Tat'ák 1846

Emerik Bilík 1846 – 1847

Jan Hlaváček 1848

Mladší pudmistři¹⁹⁷

Jan Kovář 1812

Josef Trefilík 1812 – 1815

Josef Bilík 1816 – 1819

---

¹⁹⁶ *Správa a samospráva*, s. 159–160.

¹⁹⁷ *Tamtéž*, s. 160.

Josef Mareček 1831

Rychtáři do roku 1850¹⁹⁸

Matlin 1453

Mach Černý 1617

František Havlíček 1799 – 1806

Josef Mareček 1812 – 1819

Krpálek 1831

Matouš Fryšták 1842

Mladší rychtáři¹⁹⁹

Matouš Blaha 1806

Martin Krsička 1819

Starostové²⁰⁰

Martin Ducháček (1850–1854)

František Gabriel (1854–1858)

Josef Kratoch (1858–1861)

František Kropáč (1861–1864)

Josef Ludvíček (1864–1867)

Matěj Gabriel (1867–1873)

František Mareček (1873–1878)

František Šimon (1878–1883)

Matěj Pavlík (1883–1889)

Pavel Gabriel (1889–1892)

Josef Cigoš (1893–1896)

Martin Bilík (1896–1899)

Josef Kedroň (1899–1906)

---

¹⁹⁸ *Správa a samospráva*, s. 160.

¹⁹⁹ *Tamtéž*, s. 160.

²⁰⁰ *Kronika obce*, s. 87–94. Ve výčtu starostů v obecní kronice chybí u prvních šesti doba jejich funkce. Ta byla převzata z knihy *Boršice – sedm a jedno století*.

Josef Cigoš (1906–1909)

Vincenc Bilík (1909–1913)

Václav Dvouletý (1913–1919)

Antonín Hlaváček (1919–1922)

Antonín Zapletal (1922–1927)

František Andrásek (1927–1944)

Petr Taťák (1945)

Seznam použitých zkratk²⁰¹

AGR – Republikánská strana zemědělského a maloroľnického lidu

AP – archivní pomůcka

bm – běžný metr

c.k. – císařsko-kráľovský

ČND – Československá národní demokracie

ČNS – Československá strana národně socialistická

ČSD – Československá sociálně demokratická strana dělnická

ČSKS – Československá strana křesťansko-sociální

čsl. – československý

ČSL – Československá strana lidová

ČSLD – Československá strana lidových domkařů

ČSLR – Československá strana lidová roľníků

DDM – Strana domkařů, dělníků a maloroľníků

HLS – Hlinkova slovenská strana ľudová

---

²⁰¹ Pro zkratky stran jsem vycházela z úzu používaného v *Historický místopis VIII.*

inv. č. – inventární číslo

kar – karton

kr. – krejcar

KSČ – Komunistická strana Československa

k. ú. – katastrální území

KZ – Strana katolických zemědělců

LND – Lidová neorganizovaná strana domkařů

LO – Strana lidových občanů

LZ – Strana lidových zemědělců

MNV – Místní národní výbor

MZA – Moravský zemský archiv

NV – národní výbor

ppr – podací protokol

ref. ozn. – referenční označení

resp. – respektive

sk. – skupina

sk. VSKDaD – skupina všeodborového sdružení křesťanského dělnictva a domkařů

SOkA – Státní okresní archiv

UH – Uherské Hradiště

ukn – úřední kniha

zal. – založeno

zl. – zlatý

ZME – Západomoravské elektrárny a.s.

ŽOS – Československá živnostensko-obchodní strana středostavovská

Seznam pramenů a literatury

Prameny

SOkA Uherské Hradiště, fond Archiv obce Boršice, ref. ozn. 2/1/3//1, Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva.

SOkA Uherské Hradiště, fond Archiv obce Boršice, ref. ozn. 2/1/3//10, Pamětní kniha obce Boršice u Buchlovic.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/2//8, Přístavba školní budovy: rozpočet a účty.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/2//10, Stavba četnické stanice, poštovního a obecního úřadu: rozpočet, účty, plány, stížnost na nevyhovující prostory poštovního úřadu s bytem a výší nájemného.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/3//4, Obecní stáje pro býky a letní stáje.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//5, Zřízení kanalizace.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/2/3//6, Smlouva o umístění plemeníka.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/3/3//9, Elektrifikace obce.

SOkA Uherské Hradiště, fond Archiv obce Boršice, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/5/3//9, Vyprošťovací listy z robot čp. 174, 52, 35, 92.

SOkA Uherské Hradiště, fond AO Boršice, ref. ozn. 2/5/3//10, 1. pozemková reforma.

SOkA Uherské Hradiště, fond Místní národní výbor Boršice, inv. č. 1, Kronika II. 1935–1955.

SOkA Uherské Hradiště, Spis o fondu Archiv obce Boršice.

Literatura

BARTOŠ, Josef: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960 (okresy Uherské Hradiště, Uherský Brod, Hodonín, Kyjov)*, VIII. svazek. Ostrava 1982.

ČOUPEK, Lukáš: *Nižší obecní úředníci a služebníci: k vývoji obecní správy na velehradském panství před rokem 1850*. In: Slovácko. Uherské Hradiště. Roč. 56, 2015.

ČOUPEK, Lukáš: *Rychtářský a pudmistrovský úřad na velehradském panství v době předbřeznové*. Časopis Matice moravské, roč. 133, č. 1, 2014.

ČOUPEK: *Správa a samospráva poddanských vsí Uherskohradištska před zavedením obecního zřízení*. Brno 2010 (disertační práce).

ČOUPKOVÁ, Jaromíra: *Vesnické pečete v okrese Uherské Hradiště, I. část*. Slovácko 40, 1999.

ČOUPKOVÁ, Magdalena: *Farní úřad Boršice (1749–1961), dílčí inventář, Uherské Hradiště 2019*.

HOSÁK, Ladislav - ŠRÁMEK, Rudolf: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku*. I. A–L, Praha 1970.

JAŠKOVÁ, Marie: *Obecní úřad Boršice (1870–1945 (1951)), inventář, Uherské Hradiště 1966*.

Kol.: *Boršice – sedm a jedno století*. Boršice 2002.

NEKUDA, Vladimír a kol.: *Uherskohradištsko*. Brno 1992.

SAMEK, Bohumil: *Umělecké památky Moravy a Slezska*. sv. 1, A–I, Praha 2003.

ŽELEZNÍK, Milan: *Boršice – Památky na časy minulé*. Boršice 2013.

Metodiky

Metodika tvorby archivního popisu v pořádacím programu ELZA (s výjimkou popisu původce a tvorby přístupových bodů), verze 2. Brno 2019.

<https://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D> [cit. 13. 12. 2023].

WANNER, Michal: *Základní pravidla pro zpracování archiválií*. 2. vydání, Praha 2015. In:

<https://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d> [cit. 13. 12. 2023]

Internetové zdroje:

<https://www.borsice.cz/o-obci/historie/> [cit. 18. 12. 2023]

<https://www.borsice.cz/m/o-obci/historie/kronika-obce-borsice/kronika-1951-1960/> [cit. 17. 12. 2023].

<http://www.farnostborsice.cz/o-farnosti/> [cit.11. 11. 2023].

<https://www.zsborsice.cz/historie-skolstvi-v-borsicich/> [cit. 5. 12. 2023].

Název archivní pomůcky: Archiv obce Boršice

Časové rozmezí archivní pomůcky: 1799–1945 (1951)

Počet evidenčních jednotek: ukn 54, ppr 2, kar 7

Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit: 184

Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií: 2,21 bm

Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni:

Značka archivního souboru: AO Boršice

Jméno a příjmení zpracovatele archivního souboru: Milena Hoangová

Archivní pomůcku sestavil: Milena Hoangová

Počet stran archivní pomůcky: 57

Archivní pomůcku schválil: Mgr. Lukáš Čoupek, Ph.D., ředitel SOkA Uherské Hradiště pod
čj.

Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo uspořádat a vytvořit inventář k fondu Archiv obce Boršice, a tím zpřístupnit fond badatelům. Nově vytvořený inventář by měl zájemcům o studium obecní historie usnadnit vyhledávání archiválií díky tematickým kategoriím. Úvod inventáře bude ve zkrácené podobě zadán do programu ELZA, aby mohl být schválen a badatelé mohli po 10 letech opět nahlédnout do fondu. Samotný inventární soupis v bakalářské práci je vygenerován z programu ELZA. I přes torzovité zachování dokumentům věřím, že zpřístupněné archiválie budou badatelům užitečné.